

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: (312) 842-7325

VOLUME LXVII Nr. 14

KETVIRTADIENIS, LIEPOS (JULY) 9, 1987

KAINA 25 c.

Kasdien

**Nebūtų nuostabu
Nebebuvo lyderis
Kieno interesus saugo
Amerika turi išmokti**

Jeigu Gorbačiovas bus apvainikuotas Nobelio taikos premija, tai visiškai nebus nuostabu.

Už iniciatyvą atsisakyti branduolinių raketų, iš apklausių Vakarų Vokietijoje žmonių — net 49 procentai nuopelną skiria jam, o Reaganui tik 21 procentą. Prancūzijoje — Gorbačioviui 42 proc., Reaganui 21 proc. Anglijoje — Gorbačioviui 30 proc., Reaganui 20 procentų.

Svedijos viešosios nuomonės tyrimo IMU instituto duomenimis, Vakarų Europos dėvynių šalių žmonių nuomonė, kad Gorbačiovas daug daugiau dirba taikos reikalui negu Reaganas. Girdi, Gorbačioviui nuopelną už taikos siekimą skiria 32 procentai apklausių žmonių tose šalyse, tuo tarpu Reaganui tik 11 procentų.

Nėra abejonės, kad ir kitur žmonių tokia pat nuomonė.

Venecijoje, kur buvo suvažiavę septynių didžiųjų imperialistinių šalių vadovai pasitarti apie kapitalistiniame pasaulyje smunkančią ekonomiką, kaip taisyklė, prez. Reaganas figuravo lyderiu, bet faktinai nebebuvo lyderiu. Nors kolegos iš Anglijos, Vakarų Vokietijos, Prancūzijos, Japonijos, Kanados ir Italijos jo pasiūlymams linkėjo, bet bepritarė.

Ypač Reaganas nusivylė, kai jam paplojo katutėmis, bet jam vienam paliko karo laivais patruliuoti Persijos įlanką, kad Hormuz sąsiauriu arabų nafta nekludomai galėtų plaukti į Vakarus. Gi iš pasiūlymo kaip sureguliuoti tarptautinę prekybą, išėjo tik "chop suy".

Gražių gražiausia buvo, kai kolegos Reagano pareikalavo pažaboti savo valstybės biudžeto deficitą, nes iš tokių suvažiavimų niekad niekas neišeis.

Vadinasi, net pabandė Reaganui padiktuoti. Tai precedentinis įvykis!

Grįžtant prie Persijos įlankos. Hormuz sąsiauriu reikalingos Amerikai naftos plaukia 4-9 procentai. Daugiausia plaukia Japonijai ir Vakarų Europai. Nežiūrint kad jau buvo aukų ir, labai galimas daktas, bus jų ir daugiau, Amerika sąsiauri saugo kaip savo akį, neva strateginių interesų sumetimais.

Kas tie "strateginiai interesai"? O gi Exxon, Mobil ir Shell naftos korporacijų pelnai. Jeigu sąsiauriu arabų naftos plaukimas nutrūktų, naftos korporacijų nežmonišką pelną gal dar ir nebūtų amen, bet netoli to.

O mes, mokesčių mokėtojai mokėkime mokesčius, kad būtų

Žemdirbių sanatorija "Linus" — viena didžiausių ir moderniausių Palangoje. Ši sezoną čia pradėjo veikti atviras pašildyto jūros vandens baseinas su kaskadomis. Dabar sanatorijoje yra gydomieji dušai ir povandeninio masažo vonios, kasdien atliekama apie 3600 kitų procedūrų.

Nuotraukoje: "Lino" sanatorijos pašildyto jūros vandens baseinas.

B. Aleknavičiaus nuotrauka

Gernikos tragedija

**PRIEŠ 50 METŲ
HITLERININKŲ AVIACIJA
SUNAIKINO TAIKŲ ISPANIJOS
MIESTĄ**

1937 metų balandžio 26 dieną pavasario saulė virš Gernikos užtemdė būriai lėktuvų su juodais kryžiais ant sparnų bei svastikomomis ant kilių. Taikaus miestelio gyventojai nejautė artėjančios nelaimės. Nuo lėktuvų atsiskyrę šimtai juodų taškų kaukdami krito žemėn. Prasivėrė pragaro vartai. Dailūs balti basų namai virto ir degė kaip degtukų dėžutės. Tai buvo pirmas pasaulinės karo aviacijos istorijoje vadinamasis kiliminis antskrydis ant taikaus miesto. Šis fašistinio barbariškumo aktas neturėjo sau lygių. Beginklius civilius gyventojus tris valandas žudė žemai skraidančių lėktuvų kulksvaidžių ugnis. Žuvo 1654 žmonės, 889 buvo sunkiai sužeisti.

Tiesioginis Gernikos tragedijos

išteklių statyti karo laivus korporacijų pelnų apsaugai.

Plačiai žinoma ponia Jeanne Kirkpatrick, dirguojančių iš užnugario prezidentui užkietėjusių konservatorių yra viena dvasios vadų. Ji siūlė, jog reikia su Tarybų Sąjunga naujų santykių, kad su ja nereikėtų kariauti, nors ir pasilikis nesutikimai. Skamba nei šio, nei to, bet labai mandrųpikiškai, kaip visų tokio proto žmonių.

Kas nežino, kad silpnas bernas, pralaimėjęs ginčą su pajėgesniu puola muštis. Kas gali užtikrinti, kad Amerika pralaimėjusi ginčą nepuls kariauti su Tarybų Sąjunga? Kad nereiktų su Tarybų Sąjunga kariauti, Amerikai reikia išmokti taikiai sugyventi, kitos išeities nėra.

S. J. Jokubka

kaltininkas — "Kondoro" legiono 88-osios kovinės grupės aviacijos divizionės grupės aviacijos diviziono vadas kapitonas Heincas Tretneris. Kai prasidėjo Ispanijos pilietinis karas, jis vienas pirmųjų užsirašė savanoriu į "Kondoro" legioną, kurį Hitleris ruošėsi siųsti padėti Franko maištininkams. Iš pradžių Ispanijoje H. Tretneris ėjo adjutanto pareigas legiono vado štabe, o 1937 metų kovo mėnesį buvo paskirtas bombonešių diviziono į taikų basų Durango miestelį. Hitlerinių lėktuvų antskrydis pavertė Durangą griuvėsiais, nusinešė į kapus 248 civilius gyventojus.

H. Tretneris prisidėjo ir prie kitų Ispanijos miestų bombardavimo. 1938 metais už "nuopelnus" Tretneriui buvo suteiktas kapitono laipsnis, jis mokėsi oro pajėgų karo akademijoje. Kaip 9-ojo aviacijos desantinio korpuso štabo viršininkas jis kariavo prie Smolensko. Už negailestingus kovos metodus Tarybų Sąjungoje Tretneris vėl buvo paaukštintas — tapo generalinio štabo pulkininku, o 1945 metų balandžio 1 dieną Hitleris jam suteikė generolo leitenanto laipsnį. Šio prisiekusio hitlerininko ir militaristo patyrimas pravertė Vakarų Vokietijos revanšistams. 1964 metų sausio 1 dieną karinis nusikaltėlis Tretneris, taip niekad ir nepajutęs teisiamųjų suolo kietumo, tapo... bundesvero generaliniu inspektoriumi.

Savo neapykantą fašizmui išreiškė žymus Ispanijos dailininkas Pablas Picasso. 1937 metų sausio mėnesį Ispanijos Respublikos vyriausybė kreipėsi į jį, prašydama dekoruoti Ispanijos paviljoną tarptautinėje parodoje Paryžiuje. Picasso sutiko, tačiau jam ilgai nesisekė pradėti darbą. Atėjo žinia, kuri nepaprastai sujaudino dailininką, — fašistu lėktuvai

TRUMPAI

— "Contru" nužudyto Nikaragvoje amerikiečio elektros inžinieriaus Benjamin Linder tėvai žygiuoja Amerikoje sakdami prakalbas už taiką Centro Amerikoje.

— Fort Collins, Colo., miesto 60 procentų gyventojų referendumu pasisakė už nutraukimą branduolinių sprogdinimų.

— Maskvoje įvyko pasaulinės gydytojų organizacijos "Išvengimui branduolinio karo" suvažiavimas. Suvažiavime dalyvavo daugiau kaip 2,000 gydytojų iš įvairių pasaulio kraštų.

— Filmų direktorius ir rašytojas Oliver Stone smerkdamas JAV politiką Centro Amerikoje pažymėjo, kad Amerika serga "moraline amnezija".

— Jungtinių Tautų ekonomikos ir socialiams reikalams taryba užgyrė kreipimąsi į žmoniją, kad ji stengtųsi veikti prieš rasizmą ir rasinę diskriminaciją. JAV delegacija nebalsavo už kreipimosi rezoliuciją.

— General Motors priekaištuoja darbininkams, kad per didelės jų algos. Praeitais metais korporacijos valdytojams išdalino \$169 milijonus bonais. Galėtų truputį duoti ir darbininkams, bet nereiktų baiku.

— Makartistinės antikomunistinės isterijos metais įtariama pažangesniųjų advokatų gildija šiemet minėjo 50 metų gyvavimo sukaktį. Vien tik per pastaruosius kelerius metus į gildiją įstojo apie 8,000 advokatų. Minėjime pagrindinę kalbą pasakė Jesse Jackson.

— Afroamerikiečių darbininkų, priklausančių profsąjungomis, organizacija įvykusiame suvažiavime, kuriame dalyvavo daugiau kaip 1,000 delegatų, nustatė politines gaires būsimiesiems 1988 metais prezidento rinkimams.

— Japonų susidėjusios kelios firmos pasirašė su Tarybų Sąjunga kontraktą, pagal kurį japonai Baškirijoje pastatys \$600 milijonų vertės dirbtino šilko fabriką.

subombardavo Gerniką. Picasso, tuo metu gyvenęs Paryžiuje, nutarė įamžinti šią tragediją drobėje ir paviljonui skirtą kompoziciją pavadino "Gernika".

Didžiulė freska, nutapyta juodai balta gama, buvo pirmoji atvira politinė P. Picasso deklaracija. Paveikslą, smerkiantį karą ir fašizmą, menininkas paskyrė Ispanijos tautai su viena sąlyga — jo darbas bus atgabentas į Ispaniją tik tada, kai ten nebeliks diktatūros. Paveikslą ilgai laikė New Yorko modernaus meno muziejus. Tik 1981 metais "Gernika" atgabenta į Madridą.

Gernikos tragedija, įvykusi prieš penkiasdešimt metų, šiandien primena ir išpėja — už taiką reikia kovoti, ją reikia saugoti.

Petras Stankeras

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$15.00; Chicago \$17.00; Canada, and other foreign countries — \$20.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS—3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325
Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-782)

Kalbant apie AIDS epidemiją

Dėl AIDS epidemijos visoje šalyje kyla beveik panika. Periodinėje spaudoje apie šią ligą pranešimų bei aiškinimų mirga ištisi puslapiai, neatsilieka ir radijas nei televizija. Mokslo žmonių simpoziumuose, konferencijose, netgi ir valdžioje vyksta diskusijos, svarstymai — kas daryti šią ligą įveikti ir pastoti kelią epidemijai. Girdisi įvairiausių pasiūlymų — rimtų ir nerimtų, nuoširdžių ir biznio bei politiniais sumetimais, suktų. Federalinė valdžia priešakyje su prez. Reaganu ir jo sveikatos departamentu pasimetusi, o pranašavimai, kad iki šio šimtmečio pabaigos ši liga nusineš tūkstančius pasaulio ir amerikiečių gyvybių.

Kiek konkrečiau yra pasiūlyta, su federalinės valdžios užgyrimu, į šalį nuolatiniam gyvenimui neįsileisti svetimšalių. Kitas pasiūlymas yra — kalėjimuose užsikrėtusiuosius šia liga atskirti nuo sveikų. Taipgi dar siūloma, kad norinčią susituokti porą patikrinti, ar kuris jų šia liga neužsikrėtęs, nes sukūrę šeimą gali gimdyti sergančius AIDS liga kūdikius. Gal ir šis pasiūlymas neprastas, kad sergančių šia liga negausėtų, bet jeigu vienas ar kitas norinčių susituokti būtų rastas užsikrėtusiu, tenka tik pagalvoti, kokia tragedija būtų įsimylėjusiai porai, nors ir nebūtų uždrausta jiems tuoktis.

Be daugelio kitokių pasiūlymų grėsmingiausių pasiūlymu reikia laikyti, kad užsikrėtęs ar užsikrėtusi pasisakytų su kuo per pastaruosius penkerius metus turėjo lytinių susinešimų. Šiuo pasiūlymu gal ne visi, bet daugelis nenorinčių pasisakyti, jog yra AIDS ligos virusų nešiotojai, būtų susekti. Nors sakoma, kad jie nebus išduoti visuomenei, bet kaip taisyklė, paslapties esybė yra panaši į skystimą, "galinti išvarvėti". "Išvarvėjus" paslaptis užsikrėtęs ar užsikrėtusi būtų visuomenės vengiami, būtų į juos žiūrima kaip į kokius leprosus. Jau ir dabar yra atsitikimų, kad slaugės atsisako asistuoti chirurgui, darančiam apendicito operaciją užsikrėtusiam AIDS ligos virusais. Nemaža ligoninių ir gydytojų atsisako juos gydyti. Sveikatos apdraudos kompanijos neduoda apdraudos.

Generalinio chirurgo E. Koop apskaičiavimu, po kelerių metų užsikrėtusiųjų AIDS virusais sveikatos priežiūra ir jų gydymas valstybei kainuos apie 10 milijonų dolerių. Palyginus kiek dabar yra išleidžiama Pentagonui ir ginklavimuisi, 10 milijonų dolerių nėra didelė suma, bet ar administracija sutiks tokią sumą skirti AIDS ligos aukoms, prašosi klausimas.

Atkirpo gabalą civilinių teisių

Nežiūrint, kad konstitucija su Teisių Biliumi proteguoja civilines teises, bet dažnai jos legaliai ar nelegaliai apkarpinėjamos. Todėl nenuostabu, kad "New York Times" ir CBS apklausinėjamu duomenimis, net 49 procentai apklausinėtųjų buvo tos nuomonės, jog konstitucija su Teisių Biliumi, kaip įprasta, proteguoja tik tuos, kurie turi pinigų.

Vėliausiai nuo civilinių teisių gabalą atkirpo Aukščiausiasis Teismas 6 balsais prieš 3, užgirdamas 1984-aisiais metais kongreso priimtąjį Bail Reform Act (Užstatų reformuotą aktą), pagal kurį, nors areštuotą žmogų teismas pripažintų nekaltu, bet teisėjo nuožiūra jis gali būti laikomas kalėjime be užstato iki teismo dienos. Pavyzdžiui, jeigu policija prie fabriko vartų areštuoja pikietuojantį darbininką bei taikos demonstracijoje žygiuojantį, teisėjo nuožiūra, kad areštuotasis paleistas po užstatu gali įsigeisti grįžti ir vėl pikietuoti ar demonstruoti. Tokiu atveju teisėjas gali jį uždaryti kalėjime, iki teismo išspręs, ar jis kaltas, ar nekaltas. Tai lygiai taip, kaip dabar yra rasistinėje Pietų Afrikoje, fašistinėje Čilėje, kaip buvo nacistinėje Vokietijoje ir kitose diktatūrinėse šalyse.

Rimtesni juristai dėl Aukščiausiojo Teismo tokio nuosprendžio aliarmuoja. Ypač Amerikos Civilinių Teisių sąjungos teisinis patarėjas John Powell tokiu Aukščiausiojo Teismo nuosprendžiu pasipiktinęs. Toks įstatymas, jis sako, prieštarauja Amerikos istorinėms tradicijoms: kol teismas neįrodė nusikaltimo, žmogus nelaikomas nusikaltėliu ir jam neatimamos civilinės teisės. Toliau jis pažymi jog, ar teisėjas gali būti tikras, kad įtariamasis nusikaltimu žmogus teismo nebus išteisintas? Žinoma, kad negali.

Kriminalinių bylų advokatų asociacijos juristas John May prisibijo, kad pagal šį Aukščiausiojo Teismo patvarkymą gali būti laikomi kalėjimuose iki teismo ir nesutinkantys su valdančiųjų politinių partijų politika. Girdi, praityje tokių atsitikimų yra buvę, kad buvo areštuojami nesutinkantys su valdančiosios politinės partijos užmačiomis. "Aukščiausiasis Teismas, užgirdamas kongreso pataisytą Užstatų Aktą legalizavo civilinių teisių atėmimą tokiais atvejais", — jis sako.

Netgi Aukščiausiojo Teismo mažumos teisėjas T. Marshall irgi sako, jog šis pataisytas Užstatų Aktas yra susijęs su tironija.

Prisiminus TSRS-JAV derybas Maskvoje

Kaip prisimename, balandžio mėnesį Maskvoje vyko aktyvus Tarybų Sąjungos ir Jungtinių Valstijų aukšto rango politinių veikėjų dialogai svarbiais tarptautiniais klausimais. Iš pradžių JAV valstybės sekretorius Džordžas Sulcas, o po to pati didžiausia per visą TSRS—JAV diplomatinių santykių istoriją kongresmenų delegacija susitiko su Tarybų Sąjungos valstybės vadovais ir parlamentariais.

Džordžas Sulcas pravedė plačias derybas su ministru pirmininku N. Ryžkovu ir užsienio reikalų ministru E. Sevardnadze. Po to jis susitiko su M. Gorbačiovu. Dž. Sulcas perdavė M. Gorbačioviui asmeninį R. Reigano laišką. Įvyko atviras, principingas pokalbis, kuris parodė norą rimtai ieškoti sprendimų esminiais tarptautinio saugumo klausimais. Dž. Sulcas sutiko, kad vidutinio nuotolio raketų (VNR) problema turi būti sprendžiama, remiantis Reikjavike suderinta formule, tačiau kartu iškelė kai kurias išlygas dėl operatyvinių taktinių raketų (OTR) nuo 500 iki 1000 kilometrų nuotolio.

M. Gorbačiovas pareiškė esąs pasirengęs įrašyti į susitarimą dėl VNR Tarybų Sąjungos įsipareigojimą visiškai likviduoti per palyginti trumpą ir tiksliai nustatytą laiką savo OTR Europoje. Tačiau Dž. Sulcas reikalavo suteikti Jungtinėms Valstijoms teisę pagaminti tokį ginklą ir dislokuoti maždaug tokį jo kiekį, kurį turės TSRS po OTR, išvežtų iš Čekoslovakijos ir VDR, likvidavimo. Tai sukėlė nusistebėjimą: išeina, kad, TSRS vienašališkai likviduojant šio tipo savo raketas, tvirtai viso pasaulio akivaizdoje užfiksuojant savo įsipareigojimą tai padaryti, pavyzdžiui, per metus, JAV papildomai ginkluosis tokiomis raketomis. Tai prieštarautų pačiai nusiginklavimo proceso prasmei.

Iš Dž. Sulco paaiškinimų paaiškėjo, kad JAV administracija kartu su savo sąjungininkais iš NATO nepasirengusi nuliniam variantui OTR klausimu, kad jie šiuo klausimu neparengę galutinės pozicijos. Reikia tikėtis, kad NATO šalys pajęs suderinti savo požiūrį ir JAV delegacija pateiks konstruktyvų atsakymą Ženevos derybose.

Išsamiai buvo apsvaistyti ir strateginės branduolinės ginkluotės klausimai. Nutolinimą nuo Reikjaviko pozicijų šiais klausimais akivaizdžiai rodo tai, kad realizuoti susitarimą dėl strateginės puolamosios ginkluotės JAV dabar jau ketina ne per penkerius, o per septynerius metus, o įsipareigojimo neatsisakyti sutarties dėl priešraketinės gynybos numato laikytis septynerius metus, o ne dešimt.

M. Gorbačiovas labai akcentavo šios sutarties laikymosi klausimą, kuriam, tarp kitko, pritaria ir dauguma JAV kongresmenų bei atstovų rūmų spikeris Raitas. Mes, be to, pareiškė M. Gorbačiovas, niekada nepripažinsime, kad natūralus dalykas perkelti ginklavimosi varžbas į kosmosą. Ir jeigu JAV dislokuos kosminę priešraketinę gynybą, tai nebus jokio susitarimo dėl strateginės puolamosios ginkluotės. Tačiau ir šituo klausimu TSRS siūlo ieškoti abipusiai priimtinių sprendimų, pavyzdžiui, kad būtų vykdomi tyrimai priešraketinės gynybos srityje, bet tik laboratorijose. Be to, pirmą kartą buvo paaikškinta Dž. Sulcui, kaip tai Tarybų Sąjungoje supranta. Būtent: mokslinio tyrimo darbai žemėje — institutuose, poligonuo-

se, gamyklose.

Dėl branduolinių bandymų buvo pabrėžtas tvirtas TSRS pasiryžimas siekti, kad jie būtų visiškai uždrausti. Tarybų Sąjunga taip pat neatsisako vesti derybas dėl žymaus sprogimų galingumo ir jų skaičiaus sumažinimo. Pokalbio metu taip pat buvo, nors ir trumpai, paliesti ambasadų saugumo klausimai, „žmogaus teisių“ tema, regioninių konfliktų problemos.

Tarybų Sąjunga nenusiteikusi vykdyti peštynių politiką JAV atžvilgiu, buvo pareikšta JAV valstybės sekretoriui. TSRS atmeta ydingą principą, pagal kurį — kuo blogiau Tarybų Sąjunga, tuo geriau JAV ir atvirkščiai. Geriau diskutuoti, ginčytis, polemizuoti, negu rengti klasingus planus, kaip sunaikinti vienas kitą. O dar geriau pradėti konstruktyvų dialogą, kuris duotų rezultatą, priimtina visiems.

Tokie dialogai Maskvoje vyko ne tik su Dž. Sulcu, bet ir su Amerikos kongresmenais, kurie, be jau minėtų ginklavimosi varžybų apribojimo klausimu, domėjosi TSRS viduje vykstančiais pasikeitimais bei jų įtaka TSRS užsienio politikai. Ar duos teigiamų rezultatų padažnėję kontaktai tarp TSRS ir JAV politinių veikėjų, parodys netolima ateitis.

A. Grigėnas

Vertingos dovanos

Jeigu kas, pasirinkęs išeivišką temą, panorėtų rašyti dailės istorijos darbą, monografiją ar kurio nors dailininko kūrybos apžvalgą, tai tam reikalingos medžiagos rastų Lietuvoje sutelktuose emigraciniuose spaudos ir knygų fonduose. Tačiau tai reikalauja daug laiko ir pastangų: reikia perverssti daugybės metų kompleksus įvairius leidinius. O juk tai, kas susiję su emigracine dailės kūryba, reikalinga žinoti Lietuvoje ne tik dėl jos pačios vertės ir vaidmens: yra nemaža svetur atsidūrusių dailininkų, kurių darbai įeina į ikikarinio laikotarpio lietuviškos dailės istoriją. Todėl vienc ar kito dailininko monografijai arba kūrybos apžvalgai parašyti reikia žinių apie visą jo veiklą, tarp jų ir išeivišką.

Reikia manyti, jog dabar sudarys geresnės sąlygos šitam darbui. Čikagoje gyvenanti dailininkė Magdalena Stankūnienė, surengusi Vilniuje savo kūrybos parodą, pasiūlė Lietuvos dailės muziejui padėti sutelkti kuo gausenę medžiagą apie užsienio lietuvių dailininkus ir jų kūrybą. Praėjusiais ir šiais metais Vilniū pasiekė daug siuntų, kuriose — medžiaga apie išeivijos dailininkus — emigracines spaudos straipsnių, recenzijų, informacijų ir kt. kopijos, dailės parodų katalogai, pakvietimai ir kt. Lietuvos dailės muziejuje jau surinkta didelė dauguma užsienyje gyvenančių lietuvių dailininkų gyvenimo ir kūrybos dokumentų. Tai — vertingos dovanos, liudijančios, kaip daug gali padaryti vienas žmogus, kuriam rūpi tikras, vaisingas kultūrinis emigracijos bendravimas su tėvų kraštu. Atliktas didelis ir rūpestingas darbas.

M. Stankūnienė pateikė gražų pasiaukojimo lietuviškai kultūrai ir bendradarbiavimo su Lietuva pavyzdį. Jeigu šitai daugiau kam iš mūsų tautiečių svetur rūpėtų padovanoti archyvus Lietuvai, nauda būtų didelė ir abipusė.

Kazys Vilnietis

Vilnis, 1987 m. liepos 9 d.

AR "GIMINĖ" REAGANUI STOLIPINAS?

„Stolypino Rusija — Reagano Amerika“ — taip pavadino savo straipsnį „Metmenyse“ Vincas Trumpa. Tiek Stolypinas, tiek Reaganas — kieto kurso vidaus ir užsienio politikoje šalininkai. Ir Rusijos ministras pirmininkas, ir JAV prezidentas savo ūkines reformas pradėjo nuolaidomis išimtinai turtingiesiems. Pagaliau abu valstybių vadovai pelnė revoliucinių judėjimų slopintojų vardą, didžiavalstybinių šoviniščių, tiesiog reakcionierių vardą.

Vincas Trumpa įtikinamai parodė šių valstybės veikėjų nuopelnus kapitalistinei ūkio sistemai. Stolypinas ją diegė, Reaganas, kaip pažymi istorikas, „bando atstatyti kapitalizmo senąją šlovę“. O kaip tokia politika atsiliepė nacionalinėms mažumoms? Istorikas į šį klausimą neatsako.

Pratęskime paralelę. Reaganui atėjus į valdžią, dešinioji emigracija — taigi ir lietuvių — pasijuto žymiai saugesnė. Jeigu anksčiau retas kongresmenas sutikdavo pasirodyti viešai su VLIK-o ar kitų organizacijų vadovais, tai šiandien „vaduotojams“ spaudžia rankas pats JAV prezidentas. Jeigu Džonsono, Fordo, Carterio administracijų metais kongreso rezoliucija dėl „pavergtųjų tautų“ buvo praktiškai tyliai numarinta, tai pastaraisiais metais rengiamos iškilmingos savaitės, o prezidentas ta proga irgi taria žodį, pasirašo po proklamaciją. Kruizai, žygiai, piketai ir demonstracijos Vakarų Europoje, tarptautinės konferencijos, kur dalyvauja JAV delegacijos, — irgi dabarties vaizdai, kurie plačiausiai atsispindi dešiniojoje emigracijos spaudoje.

Si Vašingtono palaiminta politikieriška pasitupokė įsuko net lietuvių išeivių vaikus — Vienos konferencijos metu demonstravo ir Vakarų Vokietijos lietuvių gim-

nazijos moksleiviai. „Vaduotojų“ akimis žiūrint, visa tai atrodo efektingai. Bet štai nerimo mintys iš „Akiračių“: „Didžiausia kliūtis Lietuvos kultūrininkams pastoviai lankytis išeivių lietuvių kolonijose šiuo metu nėra sovietai, bet Amerikos valdžia. Tą ji pademonstravo neįsileisdama iš Lietuvos solistų, pianistų ir liuanistų“. O kaip išleisi? Žiūrėk, koks Tarybų Lietuvos rašytojas atvykęs išplaus vietiniams smegenis ir jau nebereikės Vašingtono „solistų“... O trumpiau kalbant, aišku, kad didžioji JAV politika nepaiso eilinių amerikiečių — taigi ir lietuvių kilmės — interesų. Pavyzdžių galima būtų suminėti ir daugiau, bet grįžkime prie istoriko V. Trumpos pasiūlyto antrininko — Stolypino. Jis irgi nusipelnė lietuvių dvarininkų bei dvasininkijos pagarbą. Carinei Rusijai tuomet prigijo „tautų kalėjimo“ vardas, tačiau vietos klerikalai iš bažnyčių ambonų ragino mylėti ir gerbti cėsorių. Vadinamojo Vilniaus seimo 1905 metų nutarimai, reikalauję kultūrinės autonomijos, veikiai buvo pamiršti, o klerikalų ideologas Jakštas-Dambrauskas taip rašė 1907 metais: „Dabartiniu to valstijos rūmų savininku yra rusų tauta, o viršiausiu to rūmo užvaizda — Rusijos caras... Viso 125 tautos, gyvenančios šalia rusų tame rume turi pildyti pastatytas to aukščiausiojo užveizdo sąlygas. Pristatykiti prie carizmo, pataikauti jam — to buvo siekiama tautos interesų vardan visų lietuvių“, kaip rašė Jakštas-Dambrauskas. Tokie „patriotai“, žlugus cariniam režimui, veikiai pakeitė savo politinę fizionomiją ir neprisimindavo Stolypino reakcijos meto kitaip, kaip tik sūriais žodžiais... Ar neatsitiks panašiai ir su Reagano politikos laimintojais lietuvių išeivijoje?

V. Liauška

PAGYVĖJIMAS PALESTINOS PASIPRIEŠINIMO JUDĖJIME

Balandžio pabaigoje Alžyro sostinėje Alžyre po dvejų su puse metų pertraukos įvyko Palestinos nacionalinės tarybos (parlamento ištremtyje) sesija. Tiek Palestinos pasipriešinimo judėjimas, tiek ir jos branduolys — Palestinos išsivadavimo organizacija (PIO) — po 1982 metų Izraelio agresijos prieš Libaną pergyveno sudėtingą savo vystymosi periodą.

Trumpai prisiminkime istoriją. 1982 m. dėl Izraelio agresijos PIO vadovaujantys organai ir jos sukarinti būriai buvo priversti palikti Beirutą ir pasklido net aštuoniose valstybėse. PIO štabas atsidūrė Tunise, kurį nuo Palestinos teritorijos skiria 2,5 tūkstančio kilometrų atstumas. Iš pradžių atrodė, kad tai laikini sunkumai, kurie greitai išnyks, ir palestiniečių pasipriešinimo judėjimas vėl taps vieningas. Tačiau įvykiai pakrypo kita linkme. Nesutariant dėl kovos metodų prieš Izraelio agresiją, įvyko skilimas PIO vadovybėje, o po to buvo susipykta ir su kai kurių arabų valstybių vyriausybėmis. Visa tai susilpnino arabų pasipriešinimo frontą Izraelio agresyviai politikai, sudarė sąlygas išsivystyti broliūdiškiems kariniams veiksams Libano teritorijoje.

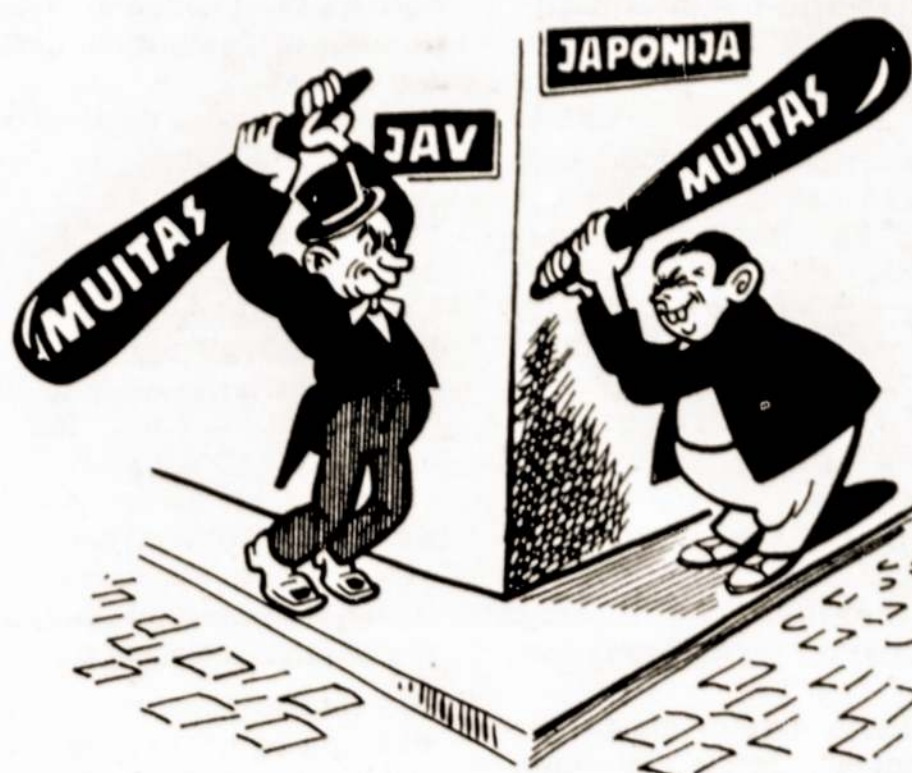
Nežiūrint visų sunkumų, kurie buvo atsiradę palestiniečių pasipriešinimo judėjime, kova prieš Izraelio agresiją nebuvo nutraukta. Nebuvo nutrauktos ir pastangos atkurti normalią PIO veiklą. Alžyro sostinėje įvykusios palestiniečių parlamento sesijos metu parlamentas atstovauja apie 4,5 milijono palestiniečių, išsklaidytų įvairiose arabų šalyse) buvo iš principo atkurtas palestiniečių iš-Vilnis, 1987 m. liepos 9 d.

sivadavimo judėjimo vieningumas. Čia buvo priimti nutarimai, kuriuose pabrėžiama palestiniečių vieningumo svarba, smerkiami kapituliantiški Kemp Devido tipo sutarimai, raginama atkurti broliškų santykius su visomis arabų valstybėmis. Sesijos dalyviai pritarė Tarybų Sąjungos pasiūlymui susaukti tarptautinę konferenciją Artimųjų Rytų klausimu, dalyvaujant visoms suinteresuotoms šalims, taip pat ir Palestinos išsivadavimo organizacijai.

Palestinos nacionalinės tarybos priimtų nutarimų įgyvendinimas didžia dalimi priklausys nuo to, kaip jiems bus pritarta kitose arabų šalyse, ir pirmiausia Sirijoje. Sirija yra kovos prieš Izraelio agresyvią politiką avangarde, šiuo metu aktyviai dalyvauja normalizuojant padėtį Libane. Tarybų Sąjungos ir Sirijos požiūris palestiniečių klausimu buvo pareiškėtas bendrame pareiškime, kuris buvo paskelbtas oficialiam Sirijos Arabų Respublikos (SAR) prezidento H. Asado vizitui Tarybų Sąjungoje, kuris vyko balandžio 23—25 dienomis. Jo metu buvo išsamiai pasikeista nuomonėmis dėl daugelio tarptautinių ir Artimųjų Rytų problemų, apsvarstyti Tarybų Sąjungos ir Sirijos bendradarbiavimo klausimai. Įvykusių derybų ir pokalbių tarp M. Gorbačiovo ir H. Asado metu buvo pritarta pastangoms, kurias deda Palestinos pasipriešinimo judėjimo dalyviai, kad sutelktų savo gretas ir parengtų bendrą platformą padėties Artimuosiuose Rytuose sureguliuavimo klausimu.

Minėtame Tarybų Sąjungos—Sirijos bendrame pareiškime sakoma, kad visuotinė, tvirta taika

Jungtinės Amerikos Valstijos ir Japonija nenutraukia „prekybinio karo“.

Be žodžių.

Juozas Bulvydo piešinys

LIETUVISKOSIOS EMIGRACIJOS PUSLAPIAI

Ši kartą norėčiau kiek plačiau apsisistoti ties senąja lietuvių emigracija į Angliją.

Vienas pirmųjų žymesnių Lietuvos išeivių, gyvenusių Anglijoje, buvo Biblijos vertėjas į lietuvių kalbą Samuelis Boguslavas Chilinskis. 1652 m. baigęs Kėdainių reformatų gimnaziją, vėliau jis Londone studijavo teologiją. 1660 m. Londone Chilinskis pradėjo spausdinti savo Biblijos vertimą, ten jis ir mirė 1668 m.

Pralaimėjęs 1831 ir 1863 metų sukilimams Lietuvoje, į Didžiąją Britaniją emigravo kai kurie jų dalyviai. Laikotarpyje tarp tų sukilimų į Angliją pateko dar vienas nemažas lietuvių būrys. Tai karo belaisviai per Rusijos ir Turkijos Krymo karą 1853—1856 m., nes tame konflikte dalyvavo ir Didžioji Britanija. Prasidėjus emigravimui iš Lietuvos į JAV, daugiausia žmonių vyko į užjūrį per Vokietiją ir Angliją. Dalis lietuvių išeivių, neturėjusių lėšų keliauti anapus Atlanto, pasilikdavo Anglijoje. Kaip jau esu minėjęs ankstesniame rašinyje, lietuviai pirmiausia apsigyvendavo Londone, Liverpulyje, Mančesteryje. O jau iš ten nukeliaudavo į Skotiją, kur išvystyta angliakasybos ir plieno pramonė. Prieš Pirmąjį pasaulinį karą Anglijoje buvo skaičiuojama apie 4000 lietuvių, Skotijoje — apie 8000. Dauguma atvykėlių sunkiai dirbo anglių kasyklose, plieno lydymo įmonėse, tekstilės fabrikuose.

1896 m. susikūrė Anglijos lietuvių vyrų savišalpos draugija „Vienybė“. 1898 m. Liverpulyje veikė Susivienijimas lietuvių Anglijoje, 1899 m. įsteigta liberalinė demokratinė „Sviesos“ draugija. 1903 metais įsikūrė pirmosios Anglijos lietuvių socialdemokratų kuopos. 1906 metais pradėjo savo veiklą lietuvių kultūros ir meno draugija „Rūta“.

Drauge su visuomeninėmis išeivių organizacijomis Didžiojoje Britanijoje reikėsi ir lietuviškoji spauda. Tai buvo daugiausia katalikiškieji laikraščiai. 1899 m. Glazge pradėta leisti „Vaidelytė“, 1890 m. Londone — „Tėvynės sargas“. Belshilyje 1907 m. socialdemokratai pradėjo leisti laikraštį

Artimuosiuose Rytuose gali būti nustatyta tikėtai išvedus Izraelio kariuomenę iš visų arabų teritorijų, okupuotų nuo 1967 metų, ir įgyvendinus teisėtus Palestinos arabų reikalavimus turėti apsisprendimo ir nepriklausomos valstybės sukūrimo teisę, o taip pat teisę grįžti į savo namus sutinkamai su Suvienytų Tautų nutarimais.

A. Grigėnas

„Rankpelnis“, ėjusį iki 1923 m. Smagiai sujudindavo lietuviškąją Anglijos koloniją 1909—1911 m. ėjęs satyrinis laikraštis „Siršės“ („Hornets“).

1905 m. Skotijos lietuviai darbininkai pradėjo leisti savaitraštį „Laikas“. Dėl priešikų sluoksnių trukdymų šis laikraštis išleido tik aštuonius numerius. Tačiau Skotijoje ir toliau aktyviai reikėsi savišalpinė „Sviesos“ draugija, kurioje aktyviai dalyvavo tiek socialistai, tiek ir laisvamaniai bei liberalai.

Pirmojo pasaulinio karo metais Anglija ir Rusija sudarė konvenciją apie privalomą išeivių iš Rusijos imperijos tarnavimą kariuoviose prieš Vokietiją Anglijos arba Rusijos kariuomenėse. Todėl daug lietuvių iš Anglijos buvo priverstinai išsiųsti į Rusiją. Karui pasibaigus, tik maža šių išeivių dalis grįžo į Angliją. Kai kurie jų persikėlė gyventi į JAV. 1922 m. Didžiojoje Britanijoje lietuvių priskaiciuota jau tik apie 10 000, iš jų apie 7000 — Skotijoje, kiti — Anglijoje ir Veise.

Sigitas Krivickas

Trumpai

— Prez. Reagan administracija užsimojo paimti į savo rankas šoferių (Teamsters) profsąjungą, tikslu ją apvalyti nuo aferistų. Kai kurie darbininkai sako, jog būtų daug protingiau, kad valdžios vadovybė pirmiau apsvaitytų Baltuosius rūmus nuo aferistų, o paskui — profsąjungas.

— Lotynų Amerikos Ekonominės sistemos 26 šalys sutarė siekti tampsresnių ryšių su socialistinių šalių ekonomine bendruomene (CMEA), imtinai su TSRS.

— „Financial World“ žurnalas praneša, kad investicijų banko valdytojas Michael David-Weill praeitais metais uždirbo \$125 milijonus. Tai daugiausiai uždirbantis Wall Stryto bankininkas.

— Valstybės departamentas areštavo Bernard Fennell, buvusį JAV vyriausiąjį konsulą Madride, už iraniečiams pardavinėjimą vizų įvažiuoti į JAV.

— Prancūzijos komunistų laikraštis „L'Humanite“ sako, jog Prancūzijos betarpišku branduoliniu sprogdinimu Murroa salų atole, tos salos bus sutrupintos ir vandenynė dings. Kad taip gali atsitikti patvirtino ir parlamento gynybos komisija apsilankiusi atole regione.

Visuomenė ir informacija

Nesinori kartoti daug kartų įrodyto: mūsų amžiuje informacija turi ypatingą reikšmę. Tiek kasdieninė (sakysime — kur vyksta geriausias „seilas“), tiek politinė (ką mokesčių mokėtojams žada eilinis kandidatas į „kažką tai“ ir kiek šansų, kad jis tuos pažadus išpildys), tiek tarptautinė (ar tikrai Tarybų Sąjunga tokia agresyvi, kad geriau verta statyti „šelterius“ nuo bombų nei namus?) — ir taip toliau, ir panašiai.

Tas, kurio rankose informacija, turi ypatingą jėgą. Tą dar kartą įrodė didžiulis skandalas New Yorko biržoje, kurios tarnautojai tarnybinę informaciją panaudojo saviems, anaipol ne gražiems tikslams.

Tą dar kartą dideliu mastu įrodė „Irangeitas“. Jeigu įsigilinus — tai dėkinga tema studijai, kaip teisingą informaciją slepiama nuo visuomenės.

Tik prisiminkime, kaip keitė savo žodžius prezidentas Ronald Reagan, kol buvo pripažinta, kad „Irangeitas“ klaida. O buvęs vienas aukščiausių administracijos pareigūnų — Robertas Mc Farlain? Jis tiek susipainiojo parodymuose ir pareiškimuose, kad net mėgino nusizudyti. Pagaliau, kaip matome iš didžiosios spaudos, praktiškai kone kiekvienas „Irangeito“ veikėjas keitė savo parodymus.

Grupė aukštų Washingtono pareigūnų apgaudinėjo plačiąją amerikiečių visuomenę. Kongresą. Patį įstatymą. Ir tai vyko šalyje, Jungtinėse Amerikos Valstijose, kurios neretai mėgsta save pristatyti pasauliui kaip atviriausios visuomenės pavyzdį, kaip pavyzdį šalies, kurios gyventojai puikiai informuoti visais klausimais.

Ką gi, išorinis vaizdas kaip tik toks: šimtai, tūkstančiai laikraščių, lyg iš gausybės rago papildytos TV programos, radijas. Ko daugiau norėti? Tačiau visos šios in-

formacijos priemonės kažkam ir nuo kažko priklauso, kad sudaro puikiausią galimybę manipuliacijai.

Norisi prisiminti žinomo amerikiečių sociologo A. L. Liebling žodžius: „Spaudos laisvė priklauso tiems, kuriems priklauso pati spauda“.

Tačiau nepasakysit! Tačiau iki šiai dienai girdim, kad amerikietiška spauda, bent pagrindinė, vis tik laisva! Ši laisvė turi griežtai apibrėžtas ribas. Įdomu buvo stebėti, kaip klostėsi amerikietiško masinės informacijos priemonių santykiai su Baltaisiais rūmais, kai jų šeimininkui kilo dygūs nemalonumai ryšium su „Irangeitu“

ir reporteriai ėmė klausinėti ne itin „patogių“ dalykų. Netgi toks valdantįjiam Vashingtonui artimas žurnalas, kaip „US News and World Report“ pastebėjo, kad, girdi, Baltuosiuose rūmuose vis didėja pastangos, kad visuomenė suprastų tiesą taip, kaip ji matoma iš Baltųjų rūmų.

Reporteriai tuose rūmuose buvo pavadinti rykliais. Tą padarė vėl „nepatogių“ klausimų sunervuotas jų šeimininkas...

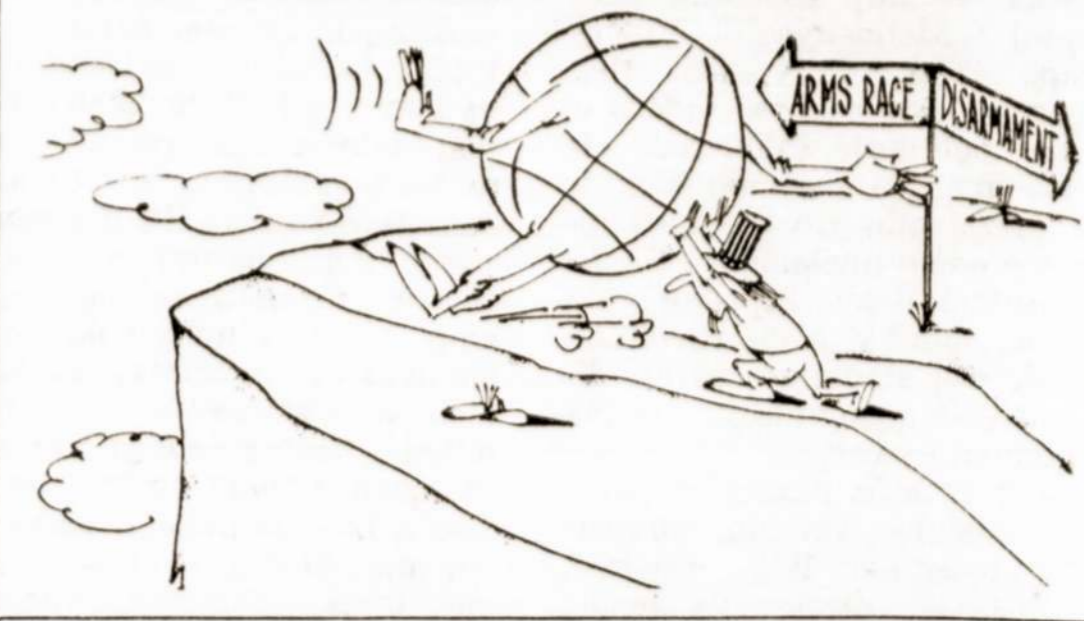
Įtankingo žurnalo „TIME“ kolumnistas Hugh Sidey pastebėjo, kad jam skersai gerklės stovi, kai reporteriai lyginami su rykliais, sukandais ratus kruviname vandenyje.

Tačiau ar nesuklysimė kad ir ši faktą turėdami galvoje, jog amerikietiška spauda gali rašyti ir rašo turėdama „laisvas rankas“.

Tai — vėl grynai išorinis efektas. Jis nė kiek neklaido dezinformacijai. „Irangeitas“ tam irgi ryškus pavyzdys. Na, o esant reikalui, spaudą nesunku priversti visiškai nutilti, remiantis šalies saugumo interesų sumetimais ar grąšinant milijoniniais ieškiniais teisme.

Vytautas Zemaitis

Willy-nilly, the expression "on the brink of war" has become commonplace in the political vocabulary of our time. People of the Earth would like to see our planet as far from that cliff's edge as possible, while the Washington Administration's policy pushes the world nearer to the point of no return.

TAS AMERIKIETIŠKAS BIZNIS

Is ko galima padaryti biznį? Toks klausimas kyla žmogui, blogai pažįstanciam amerikietiško gyvenimą.

— Geriau pasakykite, iš ko negalima padaryti biznio? — šypsosi modernus, šiuolaikinis amerikietis.

Iš tikrųjų čia biznis daromas absoliučiai iš visko. Skaitytojai nuo vaikystės žino to konkrečius pavyzdžius, ne kartą girdėjo, skaitė, o ne vienas gal ir savo kailiu patyrė, ką reiškia Klondaike parduvinėjami auksingi „lotai“, kurie net neegzistuoja. Mūsų skaitytojai žino apie „šėrus“ kompaniją, kurios niekad neegzistavo, apie pigius namus, kuriuos vakare nusi-pirkęs, sekandį dieną jau neberandi toje pat vietoje.

Tokių dalykų daug, ir jų neišvardinti. Bet tai vis tradiciniai, jau klasikiniais tapę biznio taikiniai. Yra naujesnių, visiškai atitinkančių laiko dvasią. Juk buvo susikūrusi kampanija (o gal ji ir dabar tebeegzistuoja?), kuri už didžiulius pinigus apsiimdavo ypatingu būdu užšaldyti mirtinai sergančio žmogaus kūną su „tvirtu“ įsipa-reigojimu jį atgaivinti, kai bus iš-

rasti reikalingi vaistai. Buvo parduvinėjami „lotai“ Mėnulyje pagal principą — pirmieji klientai aptarnaujami ir greičiau, ir pigiau. Dar buvo rimtas projektas įsteigti privačią pašto aptarnavimo kompaniją, kuri savo veiklą pradėtų pasibaigus atominiam karui. Jos sumanytojai visiškai logiškai teigė, kad po tokio karo valdinis paštas gali būti šiek tiek sutrikęs. Ir jie apsiėmė greitai ir efektingai aptarnauti piliečius, pritaikydami jiems netgi registruotą ir skubią korespondenciją. Apmokėjimas? Natūralu, iš kalno, dar prieš prasidedant karui.

Tačiau, pasirodo, pinigai daromi net iš paprasčiausio šlapimo. Noriu atsiprašyti už šį žodį, kuris lietuviškai skamba žymiai grubiau negu grakštus angliškas „urine“, tačiau žodžio iš dainos neišmesiu.

Taigi apsukrūs modernūs amerikiečiai ėmėsi iniciatyvos ir Valstijose vis dažnesni testai, kuriais nenaudoja narkotikų. Dažnas naudoja, ir dažnam šie testai lemtingi: jeigu šlapime (t. y. — urine) surandami narkotikų pėdsakai — sudie, karjera, dingsta darbas ir šviesios perspektyvos! Dar pernai pats prezidentas pasiskubino į tyrimus ir paragino tą padaryti artimiausius savo štabo narius.

Ir apsukrūs amerikiečiai pasiūlė rinkai „visiškai laisvus nuo narkotikų“ šlapimo pavyzdžius: 100% toxin free urine. Žurnalo „US News and World Report“ duomenimis, 8 uncijos šio skysčio kainuoja 49,95 dolerio — jei jį pirkti „American Supply Company“ priklausančioje Andrew Wilson. Jis pareiškė, kad kas mėnesį gauna šimtus užsakymų. Mat, anot biznierių, jo pašonėje — Wall Street, gyvena didžiulė minia anaipol ne vargšų tarnautojų, kurie dažniausiai nenori atsisakyti tokių malonumų, kaip kokainas ar kažkas panašaus.

Paklausa ir kaina svyruoja įvairiuose regionuose. Taip, pavyzdžiui, Merryl Podden Sampler (Detroito apylinkės) per tris mėnesius įvyko maždaug 1000 užsakymų; tik 19,95 dolerio už 2 uncijų paketą.

Aisku, tai ne paskutinis technikos žodis. Jau gaminami „urine balls“ — sausi rutuliukai, kuriuos ištirpdžius vandenyje, gaunamas visiškai tinkamas testams pavyzdys.

Rašoma, kad netrukus atsiras ir šlapimo karaliai.

O kodėl ne?

„Tai klasikinis amerikietiškas kapitalizmas“, — rašo žurnalas.

O kaip su valstybės paskelbta kovos su narkomanija programa? Tai valstybės reikalas. Ji neturi jokios teisės kištis į privatų „avo piliečių biznį“.

Jonas Lukys

Vilnis, 1987 m. liepos 9 d.

MUMS RAŠO IŠ VILNIAUS

Kodėl šaukti, jei galima kalbėti

Daug metų skaitau išeivišką spaudą. Klausau „Laisvosios Europos“, „Amerikos balso“, Vatikano radijo. Bendrauju su įvairiausio kirpimo tautiečiais. Mat gana ilgas metus teko dirbti „Gimtajame krašte“, dabar vėl tenka tvarkyti Vilniaus radijo laidas užsieniui, neišskiriant ir laidų užsienio lietuviams. Visa tai mane savotiškai „užgrūdino“ ir labai nedaug kas stebina.

Na, nusistebėčiau, ir net labai, jeigu, pavyzdžiui, Bronys Raila apie dabartinę Lietuvą parašytų ar per savo numylėtą „Laisvąją Europą“ prabiltų ramiau, ne isterišku ir keikūnišku tonu. Taip nėra ir nebus.

Nusistebėčiau, jeigu Niujorko informacijos centras per savo rengiamas spaudos konferencijas pateiktų nors šiek tiek tiesos apie Lietuvos gyvenimą. Taip nėra ir nebus.

Nusistebėčiau, jeigu Kazys Bobelis pasakytų: vyrai, aš supratau, kad mūsų VLIK-as tapo juokingas net savųjų tarpe! Baikime „jomarką“. Taip nėra ir nebus.

...Taigi tikrai sunku nusistebėti „virškinant“ minimą spaudą bei klausant radiją. O vieną kartą, vis dėlto nuoširdžiai nustebau.

„Amerikos balsas“, berods, pagal kažkurio laikraščio reportažą — perdavė informaciją, kaip Marija Gimbutienė pasakojo įspūdžius iš savo viešnagės Lietuvoje. Gerbiu ją kaip mokslininkę, kaip

žmogų, padariusį tikrai daug ir pelniusį garsų vardą. Ir nuoširdžiai nustebau, kai ji amerikietiška-lietuviškai auditorijai perdavė pagalbos šauksmą, na, tiesiog tarptautinį SOS. Papasakojusi apie archeologinius darbus Lietuvoje su visomis problemomis, sunkumais, gražiai pripažinusi, kad čia ne vien lietuvių nuopelnai („Pajautė slėnyje kasinėjimus pradėjo archeologas Luchanas, kaip galite suprasti iš pavardės, ne lietuvis, gudų kilmės“), ji, anot „Amerikos balso“, kreipėsi į savo auditoriją — cituoju:

„Šaukit, susimildami visi šaukit, gal padės. Iš viso žmonės prašo šaukti dėl visko: dėl Ignalinos, dėl naftos siurblių įrengimo Neringoje...“

Šis raginimas būtų visiškai tipiškas „Naujienuoms“, „Draugui“. Tačiau rimtai mokslininkei, kuri gerbiama ir Lietuvoje? Tad ir norisi paklausti: o kodėl reikia šaukti? Kodėl apie tai nepakalbėjus?

Nejaugi rimtas žmogus gali rimtai pamanyti, kad mums Lietuvoje Ignalinos atominės elektrinės saugumas ar Neringos švara rūpi mažiau nei kai kam tolimose Valstijose, kur ne vienas džiugiai trina rankas dėl mūsų nesėkmių.

Mes kalbame ir rašome tais klausimais, kuriais siūloma šaukti. Beje, noriu pabrėžti, visiškai dalykiškai.

Norite, pakalbėkime apie Ignaliną. Tuo labiau kad iš ten ką tik

grįžo mūsų radijo laidų užsieniui darbuotojas Virgilijus Razmantas, kuris buvo susitikęs ir su elektrinės direktoriaus pavaduotoju Edmundu Krūminiu. Štai jo žodžiai: „Po avarijos Černobylyje Ignalinos atominėje elektrinėje buvo imtasi papildomų priemonių užtikrinti elektrinės saugumą nepriklausomai nuo žmogaus“.

Pakalbėkime apie naftą Baltijoje. Apie ją buvo daug kalbėta ir rašyta su dideliu ir pagrįstu rūpesčiu. Tą darė stambūs mokslininkai, rašytojai, visuomenės veikėjai, paprasti žmonės. Jie įrodė, kad darbai Baltijos jūroje būtų tikrai rizikingi gamtai, aplinkai. Ir jie buvo sustabdyti.

Be šauksmo. Ir tai kažkodėl nesukėlė jokio džiugesio tam tikruose lietuviškuose sluoksniuose Valstijose. Taip ir peršasi mintis: kai kam būtų žymiai labiau patikę, jei darbai būtų tęsiami, jei įvyktų avarija, geriausiai — su sunkiomis pasekmėmis. O dabar — ir gamta apsaugota, ir buvo labai akivaizdžiai parodyta, kokią įtaką turi visuomenės balsas mūsų šalyje. Neparanku!

...Grįžtant prie šauksmo, nuaidėjusio per „A. B.“, norėtusi suprasti, kodėl jis pasigirdo jau tad, kai naftos gręžinių Baltijoje problema buvo išspręsta? Ar tai ne geriausias įrodymas, kad šaukiamė ne todėl, kad rūpėtų, kad dėl to skaudėtų, o dėl... paties šauksmo.

Jonas Lukševičius

● Lietuvos TSR valstybinio akademinio operos ir baletų teatro trupės pastaraisiais metais galime sutikti daugelyje šalių. Teatro šokėjų grupės dalyvavo meno festivaluose Atėnuose, Stambule, Sirijos miestuose, pusantrų mėnesių vyko turnė po Švediją. O štai gegužės 6 d. daugiau kaip dvidešimt baletų artistų išsiruosė į ilgą kelionę — išskrido į Zairo Respubliką pietinėje Afrikoje.

● Įdomus eksperimentas vyksta Kapsuko TSRS 50-mečio maisto pramonės automatų gamybiniame susivienijime. Jau dvejus metus technologinės įrangos konstruktoriai dirba pagal laisvą darbo režimą. Susivienijime nėra griežtos kontrolės. Į darbą galima ateiti nuo 7 val. iki 10 val. Dirbama visą darbo dieną, bet tik žmonėms patogiausiu laiku. Projektuotojams keliamas vienintelis reikalavimas — laiku ir gerai atlikti užduotis. Pradėjus dirbti pagal laisvą režimą, susivienijime darbo našumas padidėjo 1,5 karto, pagerėjo projektų kokybė.

● Vilniuje, Valstybinėje filharmonijoje, vargonavo vargonininkas iš Jugoslavijos A. Galunas. Sekančią dieną publika susitiko su dainininku Z. Lorencu ir pianistu H. Koliga iš Vokietijos Demokratinės Respublikos.

● Estija yra pagarsėjusi art (meniniu) dizaino vystymu. Vilniuje, Parodų rūmuose, atidaryta ekspozicija „Art dizainas iš Talino“. Ji nedidelė, savo darbus joje rodė trys jauni dizaineriai Eras Jurgensonas, Taivas Raidmetsas ir Leonardas Meigas.

● Kauno sporto halėje įvyko tradicinis sąjunginis pramoginių šokių konkursas „Gintarinė pora-87“. Pirmoji tokia šventė buvo surengta 1965 metais. Pagrindinis konkurso prizas paskirtas Irinai ir Aleksandrui Melnikovams iš Maskvos. Iš Lietuvos šokėjų geriausiai pasirodė Eglė ir Arlandas Modzeliuskai.

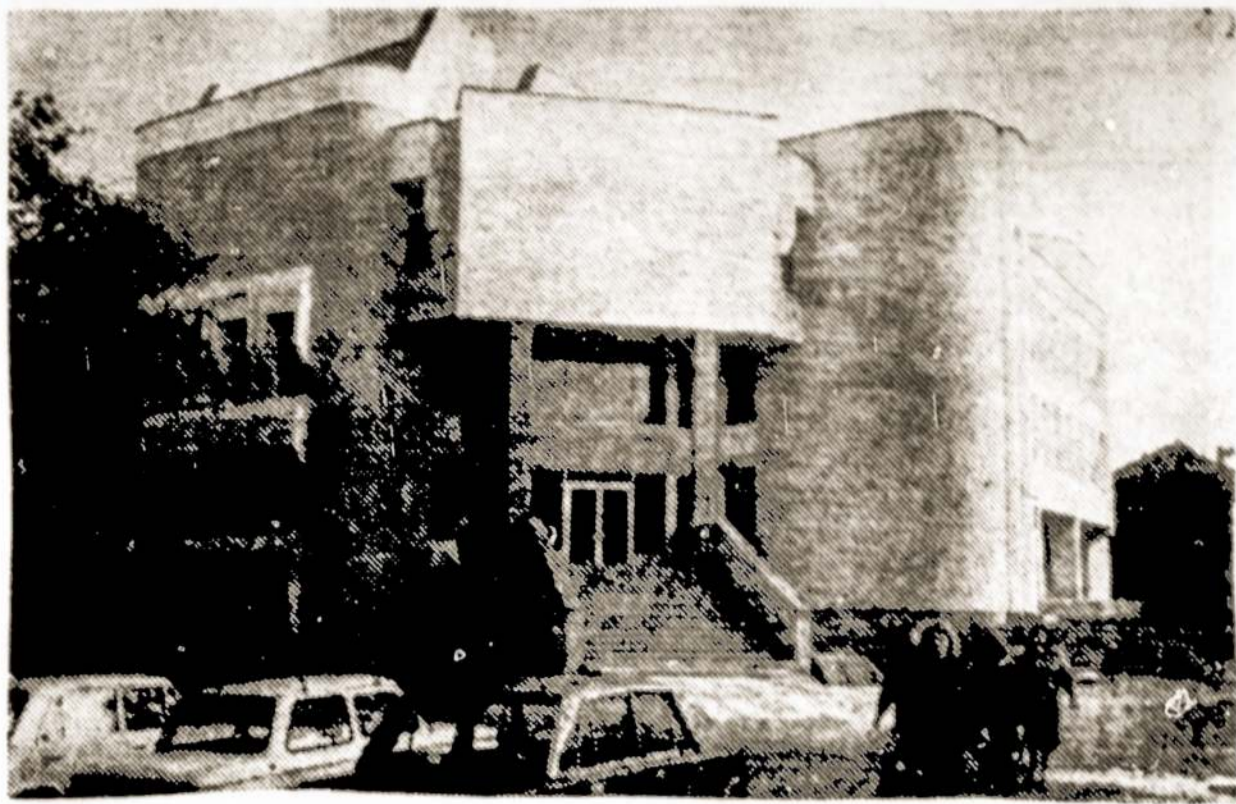
● Vilniaus senamiestyje, tarp M. Gorkio, B. Sruogos, Stiklių gatvių ir Senojo skersgatvio, bus įrengtas naujas skveras, kurio pagrindinį kompozicinį akcentą sudarys trijų aukštų kaskadinis fontanas. Dar šiemet čia, prie buvusių Radvilų kardinalių ir kitų pastatų, atsiras gražiai sutvarkyta ir apželdinta teritorija — bus įrengti nauji takai, gėlynai, žaliosios vejos, pasodinti medžiai.

● Šimtas penkiasdešimt aštuoniuose Vilniaus spaudos kioskuose ir parduotuvėse kas mėnesį galima nusipirkti 62 pavadinimų respublikinių laikraščių ir žurnalų, per 230 pavadinimų respublikinės spaudos, apie 150 pavadinimų užsienio šalių leidinių bendru pusėto milijono egzempliorių tiražu.

● Lietuvos TSR nuolatinė liaudies ūkio pasiekimų paroda vėl pakvietė lankytojus apžiūrėti atnaujintą ekspoziciją, skirtą Didžiosios Spalio socialistinės revoliucijos 70-mečiui ir TSRS įkūrimo 65-mečiui.

● Tradicines pavasario gastroles Kaune pradėjo Lietuvos TSR akademinis dramos teatras. Vilniečiai Kauno scenose vaidins spektaklius „Hamletas“, „Mažvydas“, „Mandragora“, „Ir vėlei tenai, kur marios šviesų“, „Nežaiskime su mėnuliu“. Po Kauno pasuks į Panevėžį, Šiaulius. Po to — ir atostogos. Atgal į Vilnių „akademikai“ sugrįš tik rugsėjo mėnesį. Vilniečiai tikisi, kad naujo teatro sezono pradžia H. Vancevičiaus paruoš pažadėtąją V. Krėvės „Skirgailos“ premjerą.

● „Siame name 1947—1985 metais gyveno revoliucinio ir partizaninio judėjimo Lietuvoje dalyvis, Lietuvos TSR nusipelnęs kultūros veikėjas Genrikas Zimanas“ — toks įrašas memorialinėje lentoje, kuri gegužės 8 d. pritvirtinta prie namo Jovaro gatvėje, pažymėto 12 numeriu.

Nauju gražiu pastatu — Teisingumo rūmais pasipuošė Panevėžys.

V. Usinavičiaus nuotr.

IR GEDIMINO KALNAS SUSTIPRĖS

Gedimino kalnas ir ant jo stūkantis raudonų plytų bokštas seniai tapo nepakeičiamu Vilniaus simboliu. Nors priaugo Lietuvos sostinėje stambesnių ir aukštesnių pastatų (Gedimino kalno aukštis — 48 metrai), daugeliui vilniečių būtent šlovingas Gedimino kalnas ikūnija tvirtą Lietuvos žengimą į priekį. Ir štai visai neseniai vilniečiai kalno papėdėje pamatė didžiules priešistorinius dinosauros primenančias mašinas, kurių guminiai „straubliai“ nutūšo kalno viršūnės link. „Kas daroma su Gedimino kalnu?“ — suskato domėtis žmonės. Kai kas sunerimo — negi ruošiamasi pakeisti taip įprastą kalno išvaizdą?

Iš karto pasakysiu: nerimauti nėra ko. O kas iš tikrųjų daroma su Gedimino kalnu, man padėjo sužinoti Lietuvos paminklų konservavimo instituto specialistas Giedrius Laucius.

Pasirodo, vakariniame šlaite vyksta atraminės sienos tvirtinimo darbai, o šią vasarą ji bus restauruojama. Kartu ši siena tarnaus šlaito apsaugai nuo galimų nuošliauzų. Bus įrengtas vadinamas „Kovos takas“ — apėjimas apie kalną.

O kaip bus sutvirtintas kalnas — juk betonu jo neapipilsi? Visų pirma buvusių gynybinių sienų vietoje, viršutinėje kalno dalyje, bus sugręžta daug polių, ant jų įrengtas gelžbetoninis pamatas, o ant to pamato pakelta buvusių sienų dalis. Tai padarys kalną panašesnį į buvusį anksčiau ir kartu apsaugos jo viršutinę dalį nuo irimo.

Šių darbų prirėkė todėl, kad paskutiniaisiais metais pradėjo irti kalno šlaitai. Dar iš ankstesnių laikų yra likusios stambios properšos, kuriomis teka liūčių vanduo ir dar labiau plauna šlaitus. Būtinai reikėjo tas vagas užpildyti žemėmis.

Šlaituose taip pat numatyti stambūs darbai — jie bus prislegtį gelžbetoniniu karkasu. Dar vienas darbas — želdinių tvarkymas. Daugelį metų jie nebuvo tinkamai prižiūrimi, kalnas apaugo. Praretinus senuosius želdinius, bus pasodinti nauji, susidarys velėna, kuri apsaugos šlaitą nuo išplovimų liūčių metu.

Bet ar nepasikeis kalno vaizdas, ar nebus sudarkytas jo autentiškumas, apdengus jį gelžbetoniniais blokais ir iškirtus senąją augaliją? Giedrius Laucius atsakymas nufamino: gelžbetoninis „korys“ bus pasislėpęs po žeme ir ant jo užsėta žolė. Taigi ir vaizdo nedarkys. O želdinių praretinimo irgi nereikia bėgstausti. Kalnas plikas nebus. Želdinius tvarkyti tikrai būtina — dabar vasaros metu buvusių Kunigaikščių rūmų beveik nesimato.

Visi šie darbai atliekami Lietuvos specialistų jėgomis ir naudojant tėvyninę techniką. Apie tai kalbu todėl, kad Vilniaus senamiestyje vis dažniau galima pamatyti restauratorius iš Lenkijos. Tačiau šį kartą nuspręsta apsieiti savo jėgomis. Lietuvos restauratoriai mano, kad nėra jokio reikalo kviestis užsienio specialistus. Gedimino kalno tvirtinimas užtruks 6 metus ir atjaunėjęs bus pasirošęs stovėti amžius.

Jonas Pikėllingis

„NAUJOS KNYGOS“ SKIRS VIETOS

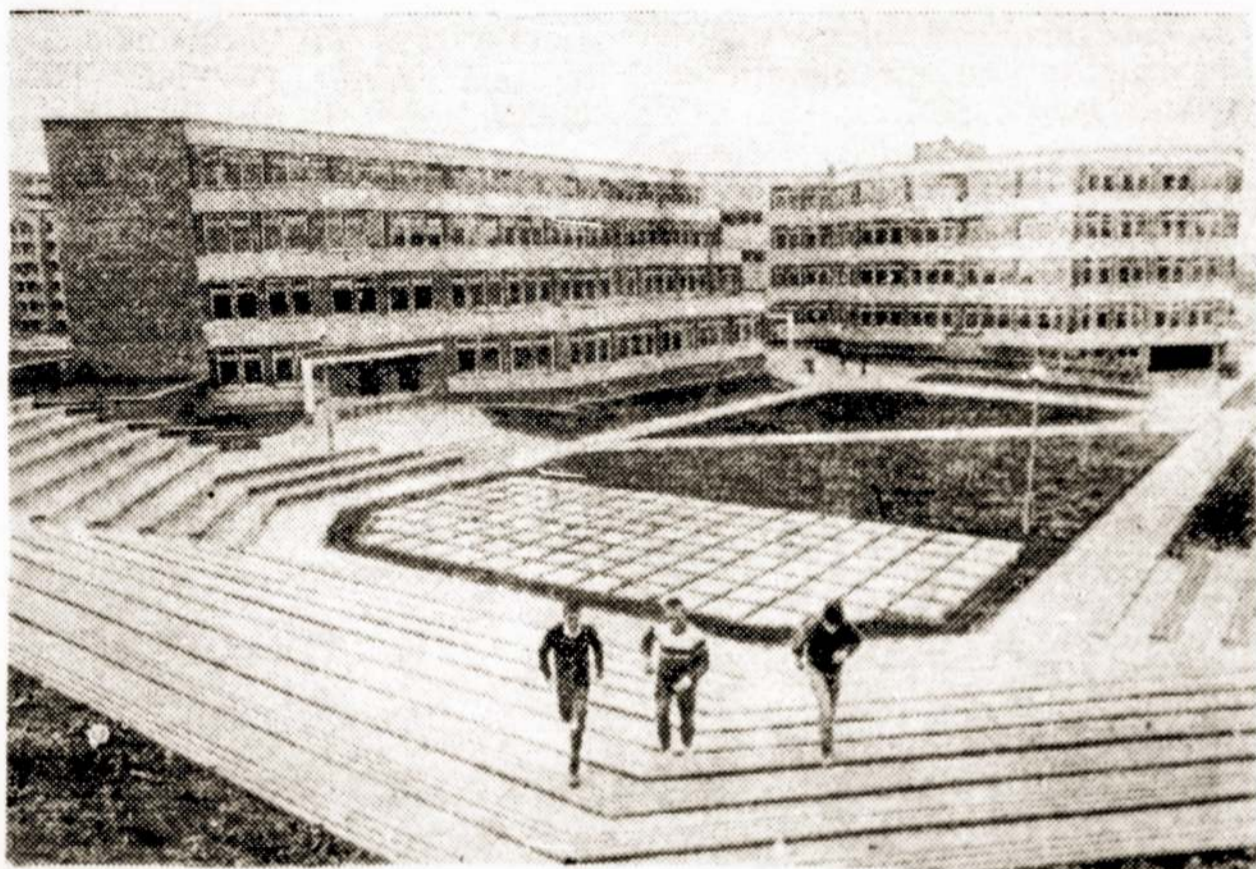
Plečiantis Lietuvoje pažinčiai su išeivijos literatūrinio ir apskritai kultūrinio gyvenimu, atsiranda vis naujos formos supažindinti su juo Lietuvos žmones.

Į šį darbą įsitraukia ir „Naujų knygų“ leidinys, kuris eina Vilniuje kas mėnesį nedidelio žurnalo pavidalu 10 tūkstančių egzempliorių tiražu. 1987 m. vasario mėnesio numeris buvo jau 290-asis. Jame — 48 puslapiai teksto, Lietuvos TSR valstybinio leidyklų, poligrafijos ir knygų prekybos reikalų komiteto ir Savanoriškos knygos bičiulių draugijos informacinis biuletėnis pristato visas Lietuvos leidyklų spausdinamas knygas, dažną iš jų aptaria. Jame pasisako rašytojai, dailininkai, leidybės, spaustuvininkai, knygų prekybos darbuotojai, skaitytojai. Biuletėnis, kuris eina nuo 1959 metų, redaguoja literatūros kritikas Stasys Lipskis.

Tad šio leidinio redakcija sumanė pristatinti jame ir emigracinės literatūros naujienas. Pirmas toks rašinys skiriamas temai: kokios yra knygų leidyklos lietuvių išeivijoje, kaip jos veikia ir ką leidžia. Po to numatoma supažindinti skaitytojus su visomis 1986 metais svetur išleistomis knygomis. Į talką „Naujos knygos“ pakvietė V. Kazakevičių. Numatoma, jog bus pristatomos ir atskiros naujos išeivikos knygos, pateikiant pagrindines žinias apie jas, pagal galimybes supažindinant su tų knygų išvaizda (spalvotos ar paprastos viršelių nuotraukos, kai kurios iliustracijos). Žinoma, didesnio operatyvumo pasiekti nebus įmanoma, tačiau toks darbas padės Lietuvos skaitytojui geriau pažinti išeivijos literatūrą.

Kazys Vilnietis

— Lietuvos TSR liaudies ūkio pasiekimų parodos rūmuose atidaryta paroda „Aukštųjų mokyklų išradimai — liaudies ūkiui“. Praeitais metais aukštųjų mokyklų mokslininkai padarė daugiau kaip 300 išradimų, turinčių didelę praktinę reikšmę. Jie parodoje eksponuojami.

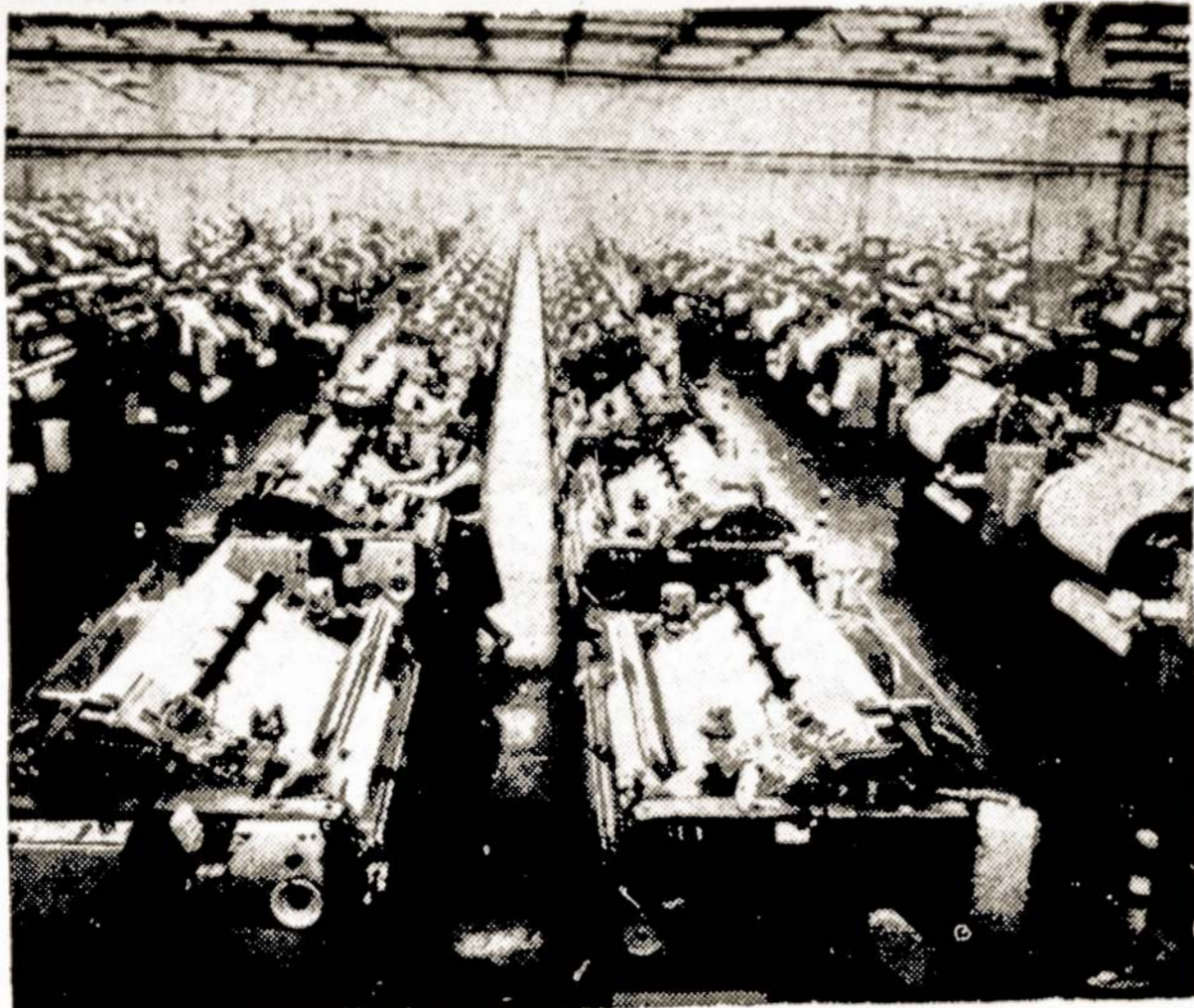
Visas bendrojo lavinimo mokyklas, kurias buvo numatyta pastatyti šiais metais, dviem mėnesiais anksčiau atidavė naudoti respublikos Statybos ministerijos kolektyvai. Dešimt naujų mokyklų, pastatytų Vilniuje,

Kaune, Šiauliuose, Kupiškėje bei kituose Lietuvos miestuose, rugsėjo pirmąją priėmė 10 tūkstančių moksleivių. Beveik tūkstantis Kaišiadorių hidroakumuliacinės elektrinės statytojų vaikų pradėjo mokslo metus naujoje Elektrėnų trečiojoje vidurinėje mokykloje. Šalia jos pastatyta amfiteatrinė klasė po atviru dangumi, kurioje vyks koncertai.

Nuotraukoje: Naujoji Elektrėnų mokykla.

W. Jankausko nuotrauka

Vilnis, 1987 m. liepos 9 d.

Alytaus medvilnės kombinate techniškai pertvarkoma gamyba. Šioje stambioje tekstilės įmonėje sumontuota beveik 2400 naujų staklių. Tai leis dvigubai padidinti audėjų darbo našumą, sumažinti triukšmą cechuose. Nauji įrenginiai patogesni aptarnauti.

Nuotraukoje: Naujos čekoslovakios audimo staklės Alytaus medvilnės kombinate. V. Gulevičiaus nuotrauka

REKLAMA VILNIAUS SENAMIESTYJE

Seniausias reklaminis užrašas, aptiktas archeologų, kasinėjant Egipto miestą Memfį, skelbė: „Aš, Rinas iš Kretos, dievų valia aiškina sapnus“. Užrašui 2500 metų.

Lietuviška reklama kur kas jaunesnė. Ji prasideda nuo Vilniaus įkūrimo. „Nebylusis pardavėjas“ čia greit prigijo ir tapo neatsiejama miesto architektūros dalimi. O kokia šiandien reklama Vilniaus senamiestyje? Kaip ji įrengiama, kaip derinama prie senosios architektūros?

Vilnius išaugo Europos prekybinių kelių sankryžoje ir vystėsi sparčiai. Kartu su miestu augo ir įvairiausios amatinių dirbtuvėlių, užėigos, karčemos, tarp kurių, laikui bėgant, prasidėjo konkurencija. Tada ir pradėta pagalbon kviestis reklamą. Iš pradžių gana paprastą. Amatininkai savo dirbtuvių langus ir duris atidarydavo kuo plačiau, kad praeiviai matytų visą prekės gamybos procesą. Gatavus gaminius sustatydavo ant palangių.

Vėliau pradėjo įvairiausiais būdais akcentuoti savo įmonę. Riestainių kepėjai kabindavo virš kepyklos didelį riestainį, batsiuviai — batą, užėigos savininkai — šieno glėbį. Dar vėliau, atsiradus daugiau raštingų žmonių, atsirado ir rašytinės iškašos.

Šiandien dailininkai ir architektai, projektuodami reklamos priemones senamiestyje, pirmiausia žiūri, kad jos atitiktų architektūros stilių. Reklamos Lietuvoje specialistas Vladas Kudaba pabrėžė, kad reklama čia neturi užgožti statinio. Ji tik turi patraukti žiūrovo dėmesį savo simboliškai reikšme ir estetinė išvaizda. Ar išlaikė ši reklama kokių nors bendrų bruožų su autentiška senąja reklama?

Taip, be abejonės. Dabartinė reklama senamiestyje praktiškai yra stilizuota senoji, panaudojant šiuolaikines medžiagas ir galimybes. Tai ir lemia jos skirtumą nuo reklamos naujuosiuose rajonuose. Ten ji maštabiškesnė, reksmingesnė ir „sausesnė“.

Kuri jų labiau prisideda prie miesto patrauklaus veido formavimo? Sakykime, senoji. Visose šalyse miesto charakterį atskleidžia jo senamiestis. Ten statiniai nuosirdesni, ir tai visuomet labiau sujaudina žmogų nei šiuolaikinė architektūra. Todėl ir senoji reklama, kaip neatsiejama senamiestio detalė, yra subtilesnė ir labiau mylima. Taigi, kaip architektūrinė

detalė, dabartinė reklama Vilniaus senamiestyje yra tikrai vykusi. Bet paprastai reklama — tai ryškūs, švytintys užrašai. Ar nepraslys turistų žingsnis pro senamiestio reklamą? Nepamirškime, kad mes senamiestyje. Judėjimas čia labai nedidelis, žmonės vaikšto pamažėle, apsidairydami, ir jiems suteikia malonumo tokios reklamos priemonės, kurios organiškai įsiliesia į senąją architektūrą.

Iš tiesų, kai tenka girdėti, kad kai kuriuose miestuose reklama įkyriai lenda turistams į akis, užgoždama tai, kas iš tikrųjų gražu ir vertinga, visada su malonumu pagalvoju apie mūsų senamiestį. Užtenka paėjėti Gorkio gatve. Jos pradžioje, virš esančios blyninės durų, dvi putlios rankos laiko dubenį su kalnu blynų. Kiek toliau — kepurų parduotuvė, papuošta plačiabryle skrybėle. Savotišką iškašą turi ir marškinių parduotuvė. Paėjėkime dar toliau ir pasukime į Rūdninkų gatvę.

Virš durų, pro kurias veržiasi sultinio kvapas — tikra skulptūrinė kompozicija: metalinės žmonių figūros „sėdi“ prie vaisių stalo, o jiems virš galvų — dubuo, iš kurio kyšo vištų šlaunys. Ir užrašas: „Sultiniai“. Visų parduotuvių, knygynų ir užėigų iškašų nesuminėsi. Jų daug ir visos pagal senamiestį, visos senamiestiškos. A. M.

— Kelininkų mechanizmai sužadė prie senojo plento Kaunas-Jonava. Šis kelias — vienas judriausių automagistralių Lietuvoje. Į jį atsižvelgta ruošiant ir rekonstrukcijos projektą. Šešios eismo juostos, patogios sankryžos, kiti inžinieriniai įrenginiai pasitarinaus saugaus eismo organizavimui. Per slėnį prie Turžėnų iškilis tiltas.

— Siaučiuose, Bijotės ežero pakrantėje, kur įsikūrusi „Ventos“ susivienijimo poilsio bazė, pradėtas sodinti įmonės darbo veteranų ažuolų parkas.

— Prie Baltijos jūros, tarp Palangos ir Sventosios kur išaugs Monciškių pionierių stovyklų kompleksas, pradėti kloti pirmosios stovyklos pamatai. Stovykla iš esmės bus naujas respublikos vaikų kurortas, kuriame per pamainą pailsės 3,600 moksleivių. Kurortas veiks išitus metus.

Tėvynė tik viena

Vytauto Mačiukos nepaklausiau, kaip atsitiko, kad jo motina ir brolis Amerikoje, o jis — Lietuvoje. Netgi nežinojau, kad pasirinkau tokio likimo žmogų. Tai — Tarybų Lietuvos skulptorius, tai — poetas, ir susitikau su juo, kaip su kūrėju. Tačiau jau pašnekosio pradžioje Vytautas Mačiuka pasakė:

— Neseniai iš Čikagos į Lietuvą, į Kauno Petrašiūnų kapines, visiems laikams sugrįžo motina. Ši paskutinė jos kelionė buvo vienuoliktoji. Testamente prašė jos palaikus palaidoti gimtojoje žemėje, ir dabar tai padaryta.

Taigi pašnekosio su Vytautu Mačiuka pradžia man buvo visai netikėta. Nuo jo praėjo mėnuo, kitas, ir ši, atrodytų, labai negausi informacija apie motiną, pagulėjusi galvoje, gerokai suaktyvėjo. Dabar beveik linkęs pasakyti, kad aš ją žinojau, kad man su ja daug kartų teko susitikti...

Beje, nežinau, kaip paaiškinti, iš kur, kodėl toks jausmas. Vienok, atrodo, apčiuopiau tą takužėlį, kuris padeda išsiaiškinti šitokio regėjimo priežastį.

Tada Vytautas Mačiuka kalbėjo, kad susitikimuose su publika jis dažniausia ir pirmiausia perskaito eilėraščių „GIMTOJI ŽEMĖ“

„Gimtoji žeme,
Tu — pilko vyturio giesmė
Visų svajonių ir darbų
lopšys...“

Kada skaitau šį eilėraščių, vis prisimenu, kiek kartų poeto motina skrido per Atlantą — šen ir atgal, šen ir atgal... Argi kas sakome, kad kiti kraštai neįdomūs, kad jų nereikia pažinti, išimylėti? Tačiau Vytauto Mačiukos motina skraidė tik į Lietuvą, ir tą darė kas antrus metus.

Taip, aš pažįstu tokių žmonių. Ji nebuvo vienintelė. Ir man atrodo, jog nelabai gerai, kad mes įpratome prie šitokių dalykų, o jeigu retkarčiais apžvelgiame juos, tai paprastai pasitenkinami tik tuo, kad esą, o ko stebėtis? Antai ant Juodžio kalnelio, Savilionyse, palaidoti Rojaus Mizaros palaikai. Į Lietuvą šitai iš emigracijos sugrįžo ne vienas išeivis — Leonas Prūseika, Leonas Jonikas, Antanas Bimba, Povilas Venta... Jų daug, jų visų jau neišvardinsi. O kiek dar sugrįš?

Iš tikrųjų jų daug. Neabejotina, kad dar daug sugrįš. Tačiau juk tai gražiausios pamokos, kurių negalima nelankyti. Jose mokoma nuostabiliausio meno — kaip žmogui reikalinga tėvynė, kaip ją reikia mylėti, branginti. Ir jeigu man reikėtų parodyti tokį mokinį, tai nedelsdamas parodyčiau į Vytautą Mačiuką.

Apie dvidešimt metų jo motina iš Jungtinių Amerikos Valstijų lankė Lietuvą. Apie tiek metų jos sūnus, Tarybų Lietuvos skulptorius ir poetas Vytautas Mačiuka kalė iš granito Herkų Mantą. Kalė, kad ten, Lietuvos pakrastyje, Klaipėdos mieste, atėjęs iš žilos istorijos su skydu ir kardu, jis ir mums, ir visiems Klaipėdos svečiams pasakotų, kaip reikia mylėti. Nepaklausiau Vytauto, kiek jam paminklų kūrimo darbe padėjo motina. Bet ar to klausiamo?

Argi galima, žiūrint į Herkaus Manto paminklą Klaipėdoje klausyti, ką skulptorius iškalė?

„Gimtoji žeme,
Audrų niokota ir laistyta
krauju
Tu — amžinai nesenkanti
versmė...“

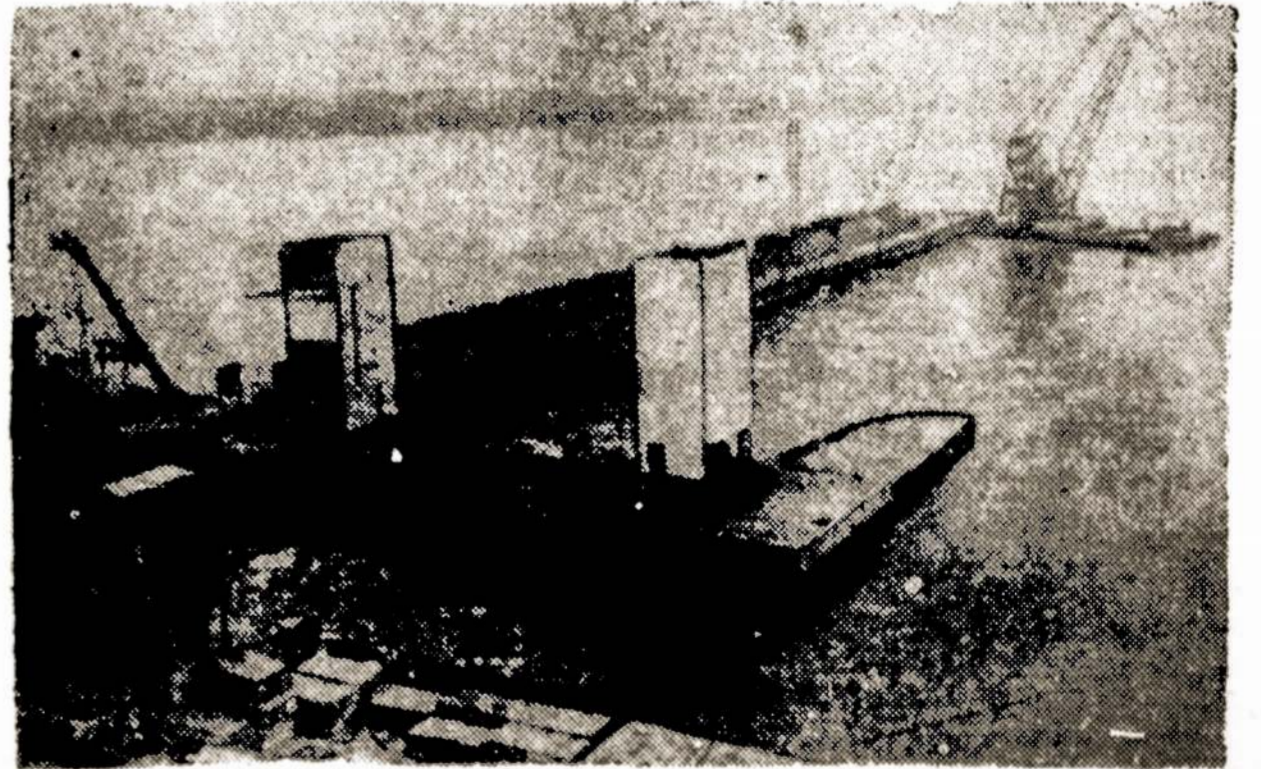
Šios eilutės irgi iš eilėraščių „Gimtoji žeme“.

Bet išsiūrėkime į jo skulptūros darbus ir vėl išgirsime, kaip gimtajai žemei dainuoja iškalta granitas. Beje, apie save, kaip poetą,

Vytautas kalbėjo, kad jam pačiam sunku susivokti, kaip pasidaro poeta. Kiek pagalvojęs pareiškė, kad poetų reikia gimti.

...Iš tolimos Čikagos į Kauno Petrašiūnų kapines sugrįžo jo motina. Niekas nepavadinsime jos kelionės kitaip, o tik liūdna. Tačiau nepraeisime pro šalį, neužmiršime atnešti gėlės žiedo, neužmiršime padėkoti už meilės tėvynei pamoką, kuri tęsiasi ir tęsis, nes tai vertybė, iš kurios išauga ir pats žmogus. Pagaliau ne vienas prisiminsime ir jos sūnaus Vytauto Mačiukos dainas. Visas — ir tas, kurios, pradendant Dariumi ir Girėnu, iškalto iš granito, ir tas, kurios „vaikšto“ po Lietuvą jo poezijos knygomis.

Kada nors sutikęs Vytautą paprašysiu, kad iš granito iškalėtų Atlantą, o viršum jo paskutinį mūsų motinų-išeivių kelią į Lietuvą. O žodžius prie to paminklo atsinešime savo: TĖVYNĖ TIK VIENA... Pranas Karlonas

Tarptautinės jūrų perkėlos TSRS-VDR statyboje Klaipėdoje pradėtas montuoti sudėtingas inžinerinis įrenginys — portalas. Ant jo iškilis dviejų aukštų tiltas, kuriuo iš karto į abu kelto denius riedės geležinkelio vagonai. Tarybiniai specialistai talkininkauja VDR inžinieriai. Jie pagamino ir šio originalaus įrenginio konstrukcijas bei mazgus.

Nuotraukoje: Perkėlos statyboje.

B. Aleknavičiaus nuotrauka
Vilnis, 1987 m. liepos 9 d.

Gimtadienis gimtinėje

Ksavera prieš keliolika dienų buvo dalyvavusi penkiasdešimtyje antikiniam mitingui Nevadoje. Čia, iš indėnų atimtoje žemėje, įrengti atominio ginklo bandymų poligonai. Juose griaudėjo sprogimai ir tada, kai Tarybų Sąjunga buvo vienašališkai paskelbusi moratoriumą. Kariškiai grubiai išvaikė demonstrantus, susirinkusius net iš penkių valstijų. Aštuonis šimtus suėmė ir kelias mylias pavežėję paleido šaipydami: „Jei taip mėgstate demonstruoti, pasivaikščiokite...“ Ksavera sugrįžusi namo pajuto, kad peršti ir ašaroja akys.

Praėjo keliolika dienų, ji atvažiavo į Lietuvą — akys vis dar buvo paraudę nuo Nevados. Ji dažnai jas šluostėsi skeptai, susikrimtusi, kad skaityti pririekia akinių, ko anksčiau nebuvo.

Bet dabar Ramygaloje jai, apsuptai gimtojo krašto žmonių, skaudulio ašaros sumišo su džiaugsmo ašaromis — šitiek gėlių, sveikinimų, pagarbos!

„Per kiekvieną viešnagę Lietuvoje traukia į gimtąją Ramygalą. Visada čia randu laukiančių, brangių ir artimų žmonių,“ — rašo K. Karosienė savo atsiminimų knygoje „Pasirinkimas visam gyvenimui“.

Į Ramygalą atvažiavome prieš piet — ir iškart prie namo, kuriame gimė. Tiesa, to namo belikę puse, o nugriautas kaip tik tėvų galas... Greta pusbroliis Rapolas Baltrūnas pasistatė savo mūrinių. Štai dabar jis su didžiausiu giminių tuntu — čia ir kito pusbrolio Mykolo šeima — išpuola į kiemą sveikinti tolimos ir brangios viešnios. Veda į trobą, sodina didžiajam kambary už vaišių stalo. Visi ištempę ausis, visiems įdomu paklausti Ksaveros. Ar ne trejetą metų nesimatė, laukė pernai, per 85-ąjį gimtadienį... Na, bet ir šiandien gegužės 30-oji. Gimtadienis! Pusbrolio vaikai tuoi Ksaverai puokštė raudonių rožių. Šmaikštuolis muzikantas Rapolas tuoj į rankas akordeoną ir visi iškilmingai gieda: „Ilgiausių metų, ilgiausių!“ Išraudusi, laiminga Ksavera sėdi užstalėje ir šluostosi džiaugsmo ašaras. Čia pat sukiniėjasi Ramygalos kolūkio metraštininkas (turi ir tokį!) — fotografuoja, filmuoja.

Rapolas Baltrūnas su sūnumi Rapolu (kiek gimtinėje Rapolu! — Ksaveros tėvelis irgi Rapolas) persirengia artistų rūbais, mat jie groja kapeloje, prie jų ir Mykolo anūkas — šiandien Krekenavoje Panevėžio rajono dainų šventė! Ten gros ir ramygaliečių kaimo kapela, pasirodys jų kolūkio pagyvenusių žmonių šokių kolektyvas, choras... Vaziuojam ir mes: Ksavera laukiama viešnia.

Pražygiavo Krekenavos gatvė su dūdom, su dainom margos saviveiklininkų kolonos. Išsirikiavo miško laukymėje, kur įrengta estrada, suolai žiūrovams; jų tiek, kad obuoliui nukristi nerasi vietos. Į aikštę ant eiklių žirgų išjoja trys raiteliai. Pasigirsta trimitų garsai. Panevėžio rajono vykdomojo komiteto pirmininko pava-

Vilnis, 1987 m. liepos 9 d.

duotoja M. Bernatavičiūtė atidaro dainų šventę, linki geros nuotaikos, linksmų dainų. Ji pristato gerbiama viešnią iš Amerikos, žymią pažangiojo judėjimo veikėją Ksaverą Karosienę.

— Aš myliu šitą žemę, kur gimiau, apie jos ramų gyvenimą galvoju ir Amerikoje, darbuodamasi taikos labui. Linkiu jums pasisekimo, darbu ir daina garsinti šalį, — kreipiasi į tūkstantinę minią K. Karosienė. Ji apjuosiamą tautine juosta, jai įteikiamos gėlės ir panevėziečių dovana — dailininkės G. Vitartaitės paveikslas „Krekenava“.

Ksavera prisimena — iš Krekenavos kilusi jos mama. Pervaziuojam miestuką, sustojam ant aukšto skardžio — žemai vinguriuoja Nevėžis, tarp žalių medžių kyšo namų stogai. „O, tai tas pats vaizdas, kur paveikslė, — sako Ksavera. — Dabar aš būsiu jį mačiusi ir gyvą.“

Bene tris valandas išsėdėję dainų šventėje — kiek grožio, džiaugsmo, spalvų ir garsų! — vėl grįžtame Ramygalon. Kolūkio pirmininkas V. Velikonis šypsosi: „Matot, kokią šventę surengėme Jūsų gimtadieniui.“ Tikrai gražus sutapimas.

Dideliam giminių, pažįstamų, bičiulių būry, kurį čia pat kažkas pavadina ramygaliečių taikos šalininkų kongresu, vėl daug gražių sveikinimo žodžių tariama Ksaverai. Kalba „Tiesos“ laikraščio redaktorius pavaduotojas A. Stasiukaitis, „Tėviškės“ draugijos pirmininko pavaduotojas A. Kusta. Viena šio susitikimo su „Ramygaliečių klubu“ (yra toks Lietuvoje!) iniciatorių, klubo sekretorė vilnietė B. Mikėnienė skaito ką tik sukurta novelę apie susitikimą su žeme, kur „vaikystėje bėgiota“. Atpažįstam Ksaverą...

Kolūkio pirmininko V. Velikonio rankose ant lininio rankšluosčio — didelis saldžiarūgštės kaimiškos duonos kepalas. „Dovanojame Jums kaip mūsų didelės pagarbos ženklą, kaip mūsų taikos darbo simbolį...“ Ir dar vienas paveikslas — G. Vitartaitės „Ramygala“. Ramygaliečių dovana šauniai šios žemės dukrai.

„Aš jūsų visų nepažinau, bet tapot man kaip broliai ir sesės,“ — atsisveikindama ir dėkodama sako Ksavera Karosienė. Iki naujų susitikimų gimtinėje. **Dalyvis**

St. Petersburg, Fla.

Pagerbė motinas

St. Petersburg, Fl., lietuvių piliečių pensininkų Klubas gegužės 9 d. pagerbė motinas. Renginys buvo sėkmingas. Publikos prisirinko gana daug. Pietums šeiminingės turėjo paruošiusios lietuvių mėgstamą patiekalą — kugelį. Dėka jų darbštumui, atsilankiusieji į Klubą renginius visuomet pasitenkinę skoningais pietumis.

Programą atliko Stasys Kuzmickas ir Gertruda Račkauskas sudainuodami „Mamytė mūsų“, akompanuojant H. Janulytei. Nors vasaros metu choras sumažėjęs, bet energingai H. Janulytės vadovaujamas atliko savo numerius irgi labai gerai.

Antrą programos dalį atliko Aldona Aleknienė, skaitydama eilėraščių apie motiną ir Valerija Kuzmickienė, angliškai pasakydama kalbą, susijusią su Motinos dienos minėjimu.

Būtų labai gražu, kad kiekvienas turėtų sau pareiga lankytis į Klubą renginius kas šeštadienį. Įzanga tekaštuoja \$3.50, kai kitur

Aplankykite Lietuvą

Šiomet „Vilnies“ administracija ir vėl organizuoja laikraščio skaitytojų tris turistines grupes vykti pasisvečiuoti Lietuvoje. Kaip paprastai esti, „Vilnies“ turistinės grupės Lietuvoje pabuvoja dešimt dienų. Šiomet irgi tiek pabuvos ir, be to, dar grupės globos „Tėviškės“ draugija, dažnai turistams leidžianti nuvykti ir į savo tėviškes.

PIRMA GRUPĖ iš Čikagos išskris gegužės 11 d

ANTRA GRUPĖ iš Čikagos išskris liepos 13 d., New Yorke staptels porai valandų ir išskris į Belgradą. Čia liepos 14-tos dienos naktį pernaktos ir kitos dienos rytą išskris į Maskvą. Čia vėl pernaktos ir liepos 16 d. rytą išskris į Vilnių. Lietuvoje pabuvos 10 dienų ir liepos 26 d. išskris į namučius vėl per Maskvą, Belgradą, New Yorką. Čikagoje atsiras liepos 27 d. (pirmadienį) po pietų.

Ši kelionė su visu turistų užlaikymu ir išlaidomis, susijusiomis su grupės išvykomis iš Vilniaus, kaštuos į abi puses iš Čikagos \$1,860.00, iš New Yorko \$1,810.00.

TREČIA GRUPĖ iš Čikagos išskris rugpjūčio 17 d., New Yorke staptels porai valandų ir išskris į Belgradą. Čia rugpjūčio 18-tos dienos naktį pernaktos ir kitos dienos rytą išskris į Maskvą. Čia vėl pernaktos ir rugpjūčio 20 d. išskris į Vilnių. Lietuvoje pabuvos 10 dienų ir rugpjūčio 30 d. išskris į namučius vėl per Maskvą, Belgradą, New Yorką. Čikagoje atsiras rugpjūčio 31 d. (pirmadienį) po pietų.

Ši kelionė su visu išlaikymu ir išlaidomis, susijusiomis su grupės išvykomis iš Vilniaus bei turais, kaštuos į abi puses iš Čikagos \$1,765.00, iš New Yorko \$1,715.00.

Visoms trimis grupėms bus iš Vilniaus išvykos į Kauną, Panevėžį, Palangą ir pagal pasirinkimą į Druskininkus, Rumšiškes ir Trakus.

Norintys kuria nors grupe vykti, skubėkite užsiregistruoti, nes grupėse vietų skaičius ribotas. Pirmoji grupė netgi jau sukomplektuota. Jeigu tik kas nors atsisakytų, tik tada šioje grupėje vieta atsirastų.

Taipgi tenka pažymėti, kad pageidaujantys viešbučiuose gyventi po vieną, prie minėtų kelionės kainų turi pridėti po \$200.

Dėl daugiau informacijų ir registracijos reikalu kreipkitės:

„Vilnies“ Administracija
3116 S. Halsted St.
Chicago, Ill. 60608
Telefonas: 1 (312) 842-7325

P.S. Prašome, šią žinią praneškite savo giminiams, draugams bei pažįstamiems.

„VILNIES“ ADMINISTRACIJA

už tokią šaunią programą ir sočius pietus reiktų mokėti mažiausia \$15.00.

Renginyje buvo prisiminti ir gimtadieniai — St. Kuzmicko, J. Kuodžio, L. Droset ir mūsų fotografo Walter Alevecko. Choras jiems sudainavo „Ilgiausių Metų“.

Chorui paramos šį kartą aukėjo: J. Kuodis \$20, W. Aloveckas \$20, L. Ocant \$20, M. Kliskius \$25, V. Kuzmickas \$20, M. Sorek \$20, V. McDonald \$15, M. Sabasio \$10, jugoslavų stalas \$10.

Klubui aukėjo: Aline Sandrin \$20, Anne Sovel \$10 ir Mary Lavick \$50.

Visiems didelis ačiū.

Ligoniai

Senelių namuose randasi Stefanija Yuknienė, Kliopasa Kelley, Alma Bruwer, Morta Gružinskienė. Savo namuose gydos: Della Mikalajūnienė, Marijona Valaitienė, Filimina Skapik, Helena Dobrow.

***

Stasys ir Valerija Kuzmickai atšventė 58-erių metų vedybinio gyvenimo jubiliejų. Abudu yra aktyvūs Klubo darbuotojai — Stasys ne tik Klubo prezidentas bet ir Dainos Mylėtojų choro pirmininkas, Valerija vyriausioji Klubo virėja. Kaip Stasys, taip Valerija, atrodo dar jauni, pilni energijos. Ypač tenka pažymėti Valerijos sumanumą. Klubas savo

renginiams iš anksto nepardavinėjo įžangos bilietų. Valerija turi numatyti, kiek svečių dalyvaus ir kiek pagaminti maisto. Ir iki šiol niekad nestigo ir niekad nebuvo pagaminta per daug, kad Klubui būtų nuostolis. Stasys Klubui ir choro reikalams sumaniai vadovauja. Linkėtina jiedviem po dvejų metų švęsti sulaukusius vedybinio gyvenimo aukšnio jubiliejus, ir... vėliau deimantinio, taipgi būti sveikiems, ryžtingiems darbuose visuomenės labui.

***

Gegužės 30 dieną turėjome daug svečių — čekoslovakų. Jie, matyt, pamėgo ne tik mus lietuvius, bet ir mūsų lietuviškuosius patiekalus, dešras ir visa kita. Programa buvo turininga: Solo dainavo Stasys Kuzmickas, Dainos Mylėtojų choras ir solistė gražiu švelniu, išlavintu savo spranu Gertruda Račkauskas. Programos atlikėjus publika lydėjo ilgai trunkančiais plojimais. Ačiū Gertrudai už tokį šaunų padainavimą.

***

Gegužės 14 dieną po sunkios ir ilgos ligos mirė Ardella Wilkuskaitė-Yutis, sulaukusi 70 metų. Velionė buvo gimusi Scranton, Pa. Į Floridą gyventi atvyko 1964 metais iš Hayward, Wisc. Buvo jau pensininkė. Anksčiau dirbo Veteranų Administracijos medikaliniame centre. Priklauso prie Pinellas

[Nukelta į g pusl.]

[Atkelta iš 7 pusl.]

Park Senior Citizens organizacijos. Velionės kūnas sukremuotas. Nu-
liūdime paliko sesutę Margarita
Aleksander, brolių John Wilkauskis,
gyvenantį Kenneth City, švogeri
Vytautą Aleksander.

Velionės tėvelis ir mamytė
Wilkauskai daug dirbo LLD 45
kuopai, Senų Piliėčių klube. Abu
buvo laisvų pažiūrų, skaitė "Vilnį"
ir kiek išgalės leido, rėmė.

Sirdinga užuojauta sesutei Mar-
garitai, švogeriui Vytautui Alek-
sander, broliui Jonui Wilkauskis ir
jo šeimai. **Julija**

LDS SPORTININKAI NESNAUDZIA

Graži tradicija LDS jaunosios
kartos sportininkų kasmet ruošti
kėglio, golfo ir kitokias sportines
išvykas. Šiemet golfo išvyka vyks
paskutinį liepos savaitgalį netoli
Čikagos, Itaska miestelyje, "Nor-
dic Hills Resorte". Tenka laukti,
ši išvyka bus sėkminga. Be čika-
giečių golfininkų, tikimasi sporti-
ninkų ir iš kitų miestų. Linkėtina
visiems geriausios sėkmės per
rungtynes.

Išvykos metu, liepos 25 d., 7 val.
vak., kurorto restorane ruošiamas
golfininkams ir svečiams šaunus
banketas ne tik pasivaikinti, bet ir
pabendrauti bei pasižavėti su iš
toliau atvykusiais. Įžanga į ban-
ketą bus \$23 asmeniui. Dalyvauti
bankete nebūtina būti golfininku,
mielai bus priimami sportininkų
draugai bei pažįstami, nedalyvau-
jantys LDS jaunosios kartos spor-
tininkų sąjūdyje.

Išvykos ruošėjai kviečia visus,
ypač LDS narius, pabendrauti su
savo organizacijos sportininkais,
savo veikla puoselėjančiais Lietu-
vių Darbininkų Susivienijimo vė-
liavą.

Bilietus galima gauti pas J. Ur-
biką ir kitus čikagiečius LDS
Monarchs kuopos darbuotojus. X.

NEGAUSUS EX MAINIERIŲ KLUBO SUSIRINKIMAS

Birželio 20 d. įvyko Ex Mainie-
rių klubo narių susirinkimas. Kaž-
kodėl šįkart mažai narių atsilan-
kė. Gal pabijoję labai šilto oro.

Susirinkimą atidarė klubo pro-
tocolų sekretorė J. Marazienė, nes
pirmininkas J. Copin dar vis ser-
ga. Tvarkos vedėja išrinkta A.
Vaitkienė. Ji paprašė atsistoti ir
minutės tyla pagerbti mirusių na-
rių Uršulės Pratupienės, Agnės
Drūseikienės ir Valerijos Samuo-
lienės atminimą.

Perskaitytas praeito susirinki-
mo protokolas ir priimtas. Sekre-
torė perskaitė draugės H. Trusk
laiškus. Ji apgailėstavo, kad dėl
pašlijusios sveikatos negali daly-
vauti susirinkime, palinkėjo vi-
siems naudingai padirbėti klubo
labui, o savo 91-ųjų metų progą
įteikė klubui \$5 paramos. Kiti na-
riai sudėjo po \$1 ir sudarė \$10.

Išdėdintas raportavo, kad yra
23 nariai, neužsimokėję už šiuos
ir praėjusius metus. Dalis jų jau nu-
stojo nario teisių.

Pranešta, kad vis dar serga abu
Copin, O. Jokubkienė buvo ranką
susilaužiusi. Taipgi rimtai serga
Alfonas Pateckas.

Sekantis susirinkimas įvyks šių
metų rugšėjo 19 d. 12 val. "Vil-
nės" salėje. Prašau narius įsidė-
mėti. **Sekr. J. M-nė**

KULTŪRIETĖS IMA PORĄ MĖNESIŲ ATOSTOGŲ NUO SUSIRINKIMŲ

Birželio 16 d. įvyko Amerikos
Lietuvių Moterų Kultūros draugi-
jos narių susirinkimas. Prieš tai
turėtas draugiškas pasivaikšnis
ir minčių pasidalinimas, nes liepos
mėnesį draugijos pirmininkė ir
sekretorė išvyksta pasisvečiuoti
į Tarybų Lietuvą. Joms palinkėta
sėkmingos kelionės ir malonių
atostogų, kartu buvo prašomos
pasveikinti tenkščius pažįstamus
draugijos vardu.

1 val. popiet pirmininkė A. Vait-
kienė atidarė susirinkimą ir vedė
tvarką. Pirmiausia ji pranešė, kad
šį mėnesį yra mirusios dvi draugi-
jos narės ir paprašė visas nares
atsistoti ir minutės susikaupimu
pagerbti mirusių Agotos Drūsei-

TRAGISKAI ŽUVO AGOTA DRŪSEIKIENĖ

Gegužės 24 d. Čikagoje, Lietu-
vių Tautinių kapinėse, buvo atžy-
mėta Kapų puošimo diena. Po iš-
kilmingo atžymėjimo žmonės sku-
bėjo skirstis, nes diena buvo šal-
toka. Tų žmonių būryje buvo ir
Agotėlė Drūseikienė, 92 m. a., su
savo draugėmis Agota Jasiūniene,
irgi 92 m. a., ir jos anūkė Juanita
Rose, 45 m. a., kuri vairavo auto-
mobilį.

Jos nutarė sustoti ir Kazimieri-
nėse kapinėse. Bevažiuojant Kean
Ave., privažiavo 111-tą gatvę ir
ten pasukimo vietoje susidūrė dvi
automašinos. Abi vienmetės Ago-
tos likosi užmuštos, o vairuotoja
J. Rose lengvai sužeista, taipgi su-
žeisti antroje mašinoje važiavę
Mr. ir Mrs. Bielik.

A. Jasiūniene buvo palaidota iš
Lack koplyčios gegužės 29 d. Ka-
zimierinėse kapinėse, o A. Drūsei-
kienė buvo laikoma lavoninėje iki
pavyko surasti jos giminaite —
pusseserę Evelyn Fisher, gyvenan-
čią Clearwater, Fla.

A. Drūseikienė buvo pašarvota
gegužės 31 d. Lack koplyčioje, o
laidojama birželio 1 d. Lietuvių
Tautinėse kapinėse, kur ir palai-
dotas jos vyras Petras Drūseika,
miręs 1986 m. gegužės 12 d.

Norėčiau šiek tiek parašyti apie
velionę Agotėlę. Daug metų gy-
vendama Čikagoje, ji pavyzdin-
gai veikė pažangiam judėjime. Buvo
organizacijų narė, dalyvavo veika-
lų pastatyme, dainavo choruose ir
buvo šauni deklamatorė. Buvo na-
rė pažangių organizacijų iki mir-
ties, nors pastaruosius metus ma-
žai tegalėjo aktyviai dalyvauti, nes
vyras rimtai nesveikavo.

Velionės giminaite įgaliojo lai-
dotuvių direktorių pasamdyti li-
muziną ir visus artimuosius nu-
vežti į kapines, ką jis ir padarė.

Gaila, kad įvyko toki baisi tra-
gedija ir nebuvo galima smulk-
meniškai sužinoti apie jos gimimo
vietą Lietuvoje, jos atvažiavimą
ir ar dar daugiau giminių liko.

Abu Drūseikai pavyzdin-
gai ir gražiai gyveno ir atliko tai, ką
susipratęs žmogus turi atlikti.

Lai jiems būna amžina ramybė.
Draugė

kienės ir Valerijos Samuolienės
atminimą.

Perskaitytas protokolas ir pri-
imtas. Valdyba savo raporte pa-
žymėjo, kad atlikusi visus darbus,
kurie jai buvo paskirti. Išduotas
platus raportas iš "Vilnės" suva-
žiavimo. Jame žymėta, kad suva-
žiavimas buvo negausus, pas da-
lyvius ūpas buvęs nekoks ir pini-
gų irgi neperdaugiausia sukelta.

Nutarta šią vasarą (liepos ir
rugpjūčio mėnesiais) nelaikyti su-
sirinkimų, t. y. imti nuo jų per-
trauką. Sekantis draugijos susirin-
kimas įvyks rugšėjo 15 d. 12 val.

Sekretorė įteikė draugės Helen
Trusk laiškutį ir jos \$10 dovaną
draugijai jos 91 gimtadienio pro-
ga. Nors pati Helenutė, dėl silp-
nos sveikatos, nedalyvavo, bet na-
rės smarkiai jai paplojo.

Atžymėti H. Trusk ir F. Rim-
džienės gimtadieniai. Joms palin-
kėta ilgo amžiaus ir sugiedota Il-
giausių metų.

Visos narės viena antrai linkėjo
sėkmės ir sveikoms grįžti į darbą
rugsėjo mėnesį. **Sekr. J. M-nė**

MIRĖ IR PALAIDOTAS VINCENTAS BOGDEN

Po ilgos ir rimtos ligos, birželio
9 d. mirė Vincas Bogden, sulaukęs
72 metų amžiaus. Velionis gimė
anglies kasyklų apylinkėje, Pen-
silvanijos valstijoje, bet ilgiausiai
gyveno Čikagoje, sukūręs šeimą
su Antano ir Agnės Trijonių duk-
ra Estelle. Gražiai ir pavyzdin-
gai gyveno, bet prieš keletą metų jau-
tė sveikatos pakrikimą. Žmona
rūpestingai jį prižiūrėjo, bet jai
mirus nuo širdies smūgio 1986 m.
kovo 12 d., Vincas persikėlė gy-
venti pas sūnaus šeimą, Brod-
head, Wis., kur jis ir mirė.

Velionio sūnus Vincas, marti
Barbara bei anūakai rūpinosi jo
sveikata. Po didesnių sveikatos su-
krikimų, jo jautrioji širdis sustojo
plakusi 1987 m. balandžio 9 d.

Velionis birželio 11 d. 2 val. po-
piet buvo atvežtas į Lietuvių Tau-
tines kapines ir palaidotas šeimos
sklype. Prieš įleidžiant į duobę
anūkas Marc Bogden pasakė atsi-
sveikinimo kalbą, pažymėdamas,
kaip jis buvo visų mylimas. Labai
gražią kalbą pasakė ir anūkė Lisa
Regenold. Baigusi kalbą, ji nusi-

MIRĖ IR PALAIDOTA VALE- RIJA SAMUOLIENĖ

Gegužės 30 d. rasta mirusi nuo
širdies smūgio Valerija Samuolie-
nė-Motiejūnaitė, 82 m. a. Gimusi
Latvijoje. Velionė į JAV atvyko
po Pirmo Pas. karo. Gražiai veikė
lietuviškose organizacijose ir dai-
navo choruose. Vedusi su Aleksu
Samuoliu, daugiau ją matėme
pažangiečių tarpe — Roselando
Lietuvių Moterų klube ir chore,
Ex Mainierių klube, Amerikos
Lietuvių Moterų Kultūros draugi-
joje ir kitose lietuviškose draugi-
jose. Mirus vyrui, o sūnui susir-
gus ir jos sveikatai pašlijus, ma-
žiau mes ją matėme kur dalyvau-
jant, bet pasiliko narė virš minėtų
organizacijų.

Jos laidotuves tvarkė laidotu-
vių direktorius L. Bukauskas,
nors buvo pašarvota Lack koply-
čioje. Ji buvo taip iš anksto susi-
tarusi. Bukauskas labai vykusiai
apibūdino velionės gyvenime at-
liktus gražius darbus ir nurodė
kaip ji dar buvo nepavarduojamai
reikalinga pasiligojusiam sūnui.
Po tokio jausmingo direktoriaus
išsireiškimo, nemaža dalyvių pra-
virko, nes sergančio sūnaus atei-
tis visiems kėlė nerimą.

Teko dalyvauti ir kitų draugių
laidotuvėse, bet niekad kaip šįkart
pasakyti žodžiai nepasiekė širdies
gelmių. Po atsiveikimo kalbos
muzikė G. Giedraitienė sugiedojo
keletą momentui pritaikintų gies-
mių, pati palydėdama vargonais.

Velionės karstą supo nemažas
skaičius gyvų gėlių puokščių nuo
organizacijų. Būrelis draugų ir
draugių palydėjo į Lietuvių Tau-
tines kapines, kur buvo palaidota
šalia pirmiau mirusio vyro Alek-
so. Laidotuvių direktorius visiems
padėkojo už dalyvavimą šermeny-
se ir laidotuvėse, už gėles, karsto
nešėjams ir sūnaus bei pačios ve-
lionės vardu užkvietė sugrįžtu-
vėms į erdvę Landmark restora-
ną. Tuo buvo padėkota už suteiktas
paslaugas laidojant mielą
Valeriją. **Laidotuvių Dalyvė**

šluostė gailią ašarą.

Taip buvo baigta palyginamai
dar jauno žmogaus paskutinė ke-
lionė. Lai jam būna ramu ilsė-
tis. Jo draugai aplankys jo kapą ir
prisimins, kad ten ilsisi mieli
draugai — Estelle ir Vincas Bog-
den. **Draugė**

BRODHEAD, WIS.

VINCE BOGDEN MIRUS

Reiškiame gilią nuoširdžią užuojautą velionio šeimai,
giminėms ir draugams.

NELLIE ir LOUIS DE SCHAAF
Chicago, Ill.

MIRUS

Petronėlei Lukas

1987 m. gegužės 22 d.

Reiškiame gilią užuojautą velionės dukrai Violet LaValle,
seseriai Julia Spauštinaitis, anūki John LaValle, proanūkei
Laura Rowan ir kitiems giminėms čia Amerikoje ir Lietuvoje.

LIETUVIŲ SENIOR CITIZENS KLUBO
NARIAI IR VALDYBA
St. Petersburg, Fla.

Vilnis, 1987 m. liepos 9 d.